

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

KONCEPCE USPOŘÁDÁNÍ REKREAČNÍ ZÓNY NA VRCHU VÍTKOV

CONCEPT OF REDEVELOPMENT OF RECREATIONAL ZONE ON VÍTKOV HILL

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Vojtěch Novotný, Ph.D.

Diplomant: Bc. Jan Podhradský

2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jan Podhradský

Krajinné a pozemkové úpravy

Název práce

Koncepce uspořádání rekreační zóny na vrchu Vítkov

Název anglicky

Concept of redevelopment of recreational zone on Vítkov hill

Cíle práce

Cílem práce je navrhnout funkční a prostorové uspořádání rekreační zóny na vrchu Vítkov.

Metodika

Student zpracuje literární rešerši zaměřenou na funkce a principy fungování městské zeleně ve městském prostředí. V literární rešerši se zaměří zejména na přístupnost, využití, sociální kontroly a kompozici. Na základě získaných poznatků pak analyzuje současný stav využití parku na Vítkově a navrhne změnu jeho uspořádání tak, aby vyřešil identifikované problémy.

Doporučený rozsah práce

do 50 stran textu doplněného adekvátní grafickou přílohou

Klíčová slova

územní plánování, veřejná zeleň, Praha

Doporučené zdroje informací

Badland H. et Schofield G., 2005: Transport, urban design, and physical activity: an evidence-based update. Transportation Research Part D: Transport and Environment 10 (3): 177-196.
Hurych V. a kol. 2011: Tvorba zeleně, Sadovnictví – krajinářství. VOŠZa a SZaŠ Mělník
Jacobs J., 2013: Smrt a život amerických velkoměst. MOX NOX, Praha.
Lynch K., 1960: The Image of the City. MIT Press, Cambridge.
Thomas B. et DeRobertis M., 2013: The safety of urban cycle tracks: A review of the literature. Accident Analysis & Prevention 52: 219-227.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Vojtěch Novotný, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 13. 4. 2015

Ing. Petra Šimová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 4. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 15. 04. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením Ing. Vojtěcha Novotného, Ph.D.. Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

V Praze dne 22. 4. 2015

Bc. Jan Podhradský

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu diplomové práce Ing. Vojtěchu Novotnému Ph.D. za odborné vedení, vstřícnost a ochotu. Dále bych také rád poděkoval Aleně Svobodové a milým rodičům za podporu ve studiu.

V Praze dne 22. 4. 2015

Bc. Jan Podhradský

Abstrakt

Tato diplomová práce je zaměřena na nalezení nového uspořádání rekreační zóny na vrchu Vítkov. V úvodní části se nachází seznámení se základní problematikou veřejných prostranství a městské zeleně. V druhé části jsem provedl analýzy současného stavu území. Výsledky analýz poukázaly na několik problémů k řešení. V poslední části jsem navrhnul nové uspořádání rekreační zóny, které by mělo problémy území odstranit.

Klíčová slova

územní plánování, veřejná zeleň, Praha

Abstract

This thesis is focused on finding a new redevelopment of recreational zone on the Vítkov hill. In the introductory part we are acquainted with basic problems of public spaces and public greenery. In the second part I made analyses of current status of the area. Consequences of analyses point out several problems to solve. In the last part I proposed new redevelopment of recreational zone, which is supposed to eliminate the problems of the area.

Keywords

Urban planning, public greenery, Prague

Obsah

ÚVOD.....	9
CÍLE PRÁCE.....	9
METODIKA.....	9
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	10
1.1 Veřejné prostranství.....	10
1.1.1 Definice veřejného prostranství a veřejného prostoru.....	10
1.1.2 Historie veřejných prostranství.....	12
1.1.3 Funkce a rozdělení veřejných prostranství.....	15
1.2 Městská veřejná zeleň.....	18
1.2.1 Definice městské veřejné zeleně.....	18
1.2.2 Druhy městské veřejné zeleně.....	19
1.3 Městský park.....	20
1.3.1 Definice městského parku.....	20
1.3.2 Funkce parku.....	21
1.3.3 Parkové prostory.....	22
2 ANALÝZY VRCHU VÍTKOV.....	23
2.1 Přírodní rámec.....	23
2.2 Historie.....	24
2.3 Památková ochrana.....	28
2.4 Vítkov v územním plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy.....	29
2.4.1 Plán využití ploch.....	29
2.4.2 Územní systém ekologické stability.....	35
2.5 Průzkum řešeného území.....	36
2.6 Analýza hodnot.....	55
2.7 Analýza problémů.....	57
2.8 Analýza sociální kontroly.....	59
2.9 Analýza současných a potenciálních vstupů.....	61
2.9.1 Oficiální vstupy.....	61
2.9.2 Neoficiální vstupy.....	62

2.9.3 Potenciální vstupy.....	63
2.10 Analogie živých tvorů k funkcím v parku.....	64
2.10.1 Želva	64
2.10.2 Mlok	66
2.10.3 Žížala	67
2.10.4 Dva mloci.....	68
3 NÁVRH	69
3.1 Opravené cesty.....	70
3.2 Nové cesty.....	70
3.3 Nová schodiště	72
3.4 Nové pobytové funkce	73
3.5 Etapizace	76
DISKUZE	76
ZÁVĚR	77
PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	78
PŘÍLOHY:	80

Úvod

Vrch Vítkov tvoří jednu z hlavních prostorových dominant širšího centra Prahy. Z jeho vrcholu shlíží na město jezdecká socha Jana Žižky, viditelná z celé pražské kotliny. Nachází se zde také rozsáhlý park celoměstského významu. Oproti dalším velkým parkům, jako jsou například Letenské sady, Stromovka, Petřínské sady, je park na Vítkově málo využíván, a to jak z celoměstského hlediska, tak i obyvateli okolních obytných čtvrtí Žižkova a Karlína. Jedním z hlavních důvodů je, že park nedostatečně plní potřeby obyvatel města a zároveň je špatně dostupný pro návštěvníky. O jeho nové podobě a následující velké rekonstrukci zatím nebylo rozhodnuto, nicméně v blízké době bude řešení tohoto problému nevyhnutelné. Účelem této práce je navrhnout nové uspořádání této rekreační zóny.

Cíle práce

Diplomová práce si klade za cíl zhodnotit současný stav městského parku na Vítkově a navrhnout nové úpravy směřující ke zlepšení jeho funkčnosti. Úkoly, které chce tato práce řešit, jsou především zlepšení přístupnosti a prostupnosti jak samotného parku, tak i parku s okolními obytnými čtvrtěmi, zlepšení bezpečnosti parku a nalezení nových atraktivních cílů pro návštěvníky. Těchto cílů bude dosaženo návrhem úpravy parku na Vítkově, vycházejícím z podrobných analýz současného stavu. Tato práce by ráda přispěla do diskuze o budoucí podobě vítkovského parku.

Metodika

První částí metodiky je literární rešerše, která objasňuje a vymezuje důležité pojmy vztahující se k řešené problematice veřejných prostranství a městské zeleně. V druhé části jsem vytvořil literární analýzu vrchu Vítkov a několik tematických analýz. Zároveň jsem provedl terénní průzkum lokality zaměřený na současné využití území, vandalismus, návštěvnost a bezpečnost. V další části metodiky jsem zkoumal a porovnával abstraktní varianty fungování městského parku. Z těchto

variant jsem vytvořil jednu, jejíž principy se staly základem pro konečný návrh nového uspořádání parku na Vítkově.

1 Literární rešerše

1.1 Veřejné prostranství

1.1.1 Definice veřejného prostranství a veřejného prostoru

Hlavním pojmem této problematiky je anglický termín „public space“, který lze do češtiny přeložit jako „veřejný prostor“, nebo také jako „veřejné prostranství“. Anglický termín „public space“ je chápán jako každý prostor, který není soukromý. Není tedy součástí soukromého života a je otevřený pro vše týkající se veřejnosti. „Public space“ je místo, kde dochází ke komunikaci a střetávání v několika rovinách. Od fyzického pojetí, přes sociální, až k politicko-právní sféře. Toto pojetí pak nejlépe vystihuje termín „veřejný prostor“, který je chápán napříč různými vědními obory. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Urbanistické pojetí tohoto termínu by lépe naplňoval výraz „otevřený prostor“, který je překladem anglického termínu „open space“. Tento výraz lze chápat jako všechnen nezastavěný prostor, který má funkci přírodního prostředí a u kterého jsou kladeny nároky na jeho uměleckou podobu. Výklad termínu „open space“ nejlépe naplňují parky, zahrady, hřbitovy, hřiště a tak dále. (GOODALL 1987)

Termín „open space“ se velice blíží českému výrazu „veřejné prostranství“, který vyjadřuje pouze samotný prostor, bez sociálního aspektu věci. (ŠILHÁNKOVÁ 2003) Termín „veřejné prostranství“ se používá a je zakotven v českých právních předpisech. Pro účely této práce by bylo nejlepší pojmy „veřejný prostor“ a „veřejné prostranství“ považovat za synonyma a chápat je nejen jako prostory přístupné každému, ale i ze sociálního hlediska jako místa veřejného života.

Veřejné prostranství je v České republice oficiálně vymezeno v §34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění takto: „Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na

vlastnictví k tomuto prostoru.“ Veřejné prostranství se poté blíže definuje v §8 vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, v platném znění, takto: „Plochy veřejných prostranství se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, rozsah a dostupnost pozemků veřejných prostranství a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich významem a účelem. Ve vyhlášce se dále pokračuje takto: „Plochy veřejných prostranství zahrnují zpravidla stávající a navrhované pozemky jednotlivých druhů veřejných prostranství a další pozemky související dopravní a technické infrastruktury a občanského vybavení, slučitelného s účelem veřejných prostranství. Pro každé dva hektary zastavitelné plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení anebo smíšené obytné se vymezuje s touto zastavitelnou plochou související plocha veřejného prostranství o výměře nejméně 1000 m², do této výměry se nezapočítávají pozemní komunikace.“

Mnoho autorů se také zabývá problematikou veřejných prostranství a ve svých pracích je i různě definují. Jednotná definice těchto pojmů neexistuje, protože se lze na tuto problematiku dívat z pohledu architektů, urbanistů, sociálních geografů i sociologů. Naše přední odbornice na veřejná prostranství a prostory docentka Vladimíra Šilhánková je definuje ve své publikaci takto: „Veřejné prostory jsou všechny nezastavěné prostory ve městě, které jsou volně (bezplatně) přístupné všem obyvatelům a návštěvníkům města, buď nepřetržitě, nebo s časovým omezením (např. parky zavírané na noc). Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho obyvatelnost spojená s užitností pro obyvatele, tj. musí sloužit obyvatelům města k provozování nejrůznějších činností pohybových (chůze, jízda na kole) a pobytových (sezení, hry).“ (ŠILHÁNKOVÁ 2003) Ze zahraničních autorů je u nás velmi známý a citovaný architekt Jan Gehl z Dánska, který připodobňuje veřejné prostranství, jež je součástí našeho každodenního života, k obývacímu pokoji města. (GEHL 2000) Van Melik, urbanista z nizozemského Utrechtu, uvádí, že veřejná prostranství slouží nejen k pohybu obyvatel, ale i k jejich relaxaci a nakupování. (VAN MELIK 2008) Ali Madanipour uvádí, že nejdůležitější částí našich měst jsou právě veřejná prostranství, kde probíhá nejvíce kontaktů a interakcí mezi obyvateli. Je to prostor sdílený s lidmi, které neznáme, a kteří nejsou součástí okruhu naší rodiny, přátel ani známých. Je to prostor pro společenské setkávání a soužití.

(MADANIPOUR 1996) Socioložka Sylke Nissen definuje veřejný prostor jako „fyzický prostor, který je otevřený všem.“ (NISSEN 2008)

1.1.2 Historie veřejných prostranství

První sídla vznikala z potřeby lidí sdružovat se. Lidé k tomu měli mnoho důvodů od bezpečnosti, obchodu, až po komunikaci a shromažďování. Pohledem do historie je možné ukázat, jak se veřejná prostranství měnila spolu s městy. V prvotních sídlech vznikala veřejná prostranství na volných plochách a neměla tehdy ještě žádnou určitou funkci, ani formu. Vznikala z přirozené potřeby mít dostatek prostoru a světla na složitější práce. V chýších bylo obojího nedostatek. Tento prostor sloužil i ke shromažďování celé komunity, například u společného ohně. Později byl tento prostor využíván pro výměnný obchod a pro náboženské účely. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Starověká města se lišila svým přístupem k veřejnému prostoru napříč věky i kulturami. Ve starověké Mezopotámii a Egyptě byly ve městech vybudovány široké slavnostní třídy, ale neexistovaly zde plochy náměstí ani tržišť. Obchodní funkce se naplňovala před městskými hradbami. Až ve starověkém Řecku vznikla první opravdová veřejná prostranství. Agory byly prvními prostory, které byly určeny k naplňování potřeby obyvatel města obchodovat a sdružovat se. Staly se střediskem městského života. Postupně se funkce obchodní a společenská oddělily do samostatných prostorů. Vznikly tak agory společenské, určené ke shromažďovacím a politickým účelům, a agory trhové. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

V pozdějších obdobích antiky, v dobách Římské říše, vznikla nová veřejná prostranství. Byla to hlavně římská fóra, sloužící ke stejným funkcím jako řecké agory, ale překonávající je velikostí i rozmanitějším ztvárněním. Novým centrem společenského života se také staly veřejné lázně. Baziliky byly centra obchodu. Vznikly i prostory podobné dnešním parkům s funkcí společenskou i rekreační. Jednalo se hlavně o prostranství před stadiony a vítěznými oblouky – symboly moci Říma. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Ve středověku bylo hlavním veřejným prostranstvím náměstí, které plnilo obchodní funkci. Obestavěno bylo domy nejbohatších měšťanů, v nichž se provozovala řemesla a obchod. Hlavní náměstí měla téměř vždy čtvercový nebo obdélníkový tvar. Náboženská funkce veřejného prostranství se zpravidla nenaplnovala na obchodním náměstí, ale na menším náměstí, kde se nacházel kostel. Oproti antice byla však představa o veřejném prostranství spjata s místem, které je ohraničeno. Středověká města byla obklopena hradbami a také náměstí byla prostorově uzavřená. Bohatost forem veřejných prostranství se však oproti antice zmenšila. Středověká prostorová vymezení se dochovala do dnešní doby a vytvořila tak základ systému našich veřejných prostranství v centrálních částech měst. (BOROVIČKA et HRŮZA 1983)

V novověku přicházejí nové principy plánování veřejných prostorů. Renesance a Baroko přináší vizuální a geometrickou organizaci, spočívající v propojování veřejných prostranství mezi sebou pohledovými osami. Je to velká změna oproti středověku. Vznikají tak rozsáhlé městské koncepce, na kterých jsou aplikovány principy symetrie, osovosti a dalších principy kompozice. Tyto nové principy vedou k novým formám náměstí a k bohatým a majestátním veřejným prostranstvím. Novověké urbánní struktury překonaly středověké prostorové myšlení a přinesly do města reprezentativnost a monumentalitu. Funkce veřejného prostranství to však nezměnilo, jen k nim přibýly funkce nové, hlavně politické a církevní. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Období 19. století změnilo život měst i způsob užívání veřejných prostranství. Změnil se tak i způsob jejich formování. Souviselo to především s celými ekonomickými a společenskými změnami, pramenícími z probíhající průmyslové revoluce. Jedním z nejtypičtějších fenoménů 19. století bylo bourání městských hradeb. Hradby a šance uvolnily prostor kolem centra města pro vybudování okružní třídy a na ní navazující soustavy veřejných prostranství. Na této okružní třídě vznikaly největší městské parky, náměstí, veřejné budovy. Došlo tak také ke spojení vnitřního středověkého města s širokými periferiemi. Typický představitelem je město Vídeň se svojí Ringstrasse, u nás pak město Brno. V době 19. století se také prudce zvýšilo množství dopravy v ulicích. Z tohoto důvodu docházelo často k jejich

rozšiřování. Docházelo také k masivnímu ozeleňování veřejných prostranství. Ulice a bulváry se začaly lemovat alejemi stromů. Vznikaly také široké promenády – stromovky. Města se obracela čely ke svým řekám a na nových nábřežích vznikaly nové komunikace. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Počátkem 20. století se začaly hledat nové způsoby řešení a uspořádání města, navazující na nové náhledy na jeho funkce. To s sebou neslo i proměny klasických způsobů řešení městského prostoru. Bloková zástavba tehdejších měst se vyznačovala nevyhovujícími hygienickými podmínkami, které zvedly značnou vlnu kritiky tohoto způsobu zastavování. To vedlo k jiným formám zastavování území, především rozvolněnou zástavbou a k principu funkcionalistických měst. Funkcionalistická města jsou rozvolněná, dobře osluněná i provzdušněná. Ztrácejí však díky tomu prvky klasických veřejných prostranství, které byly součástí tradiční historické koncepce měst. Prostor města se začal rozdělovat na zóny, aby byla jeho organizace ještě efektivnější. Tyto principy se uplatňují v městském plánování dodnes. Městský prostor již není obklopen stavebními hmotami. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

V druhé polovině 20. století došlo k rozštěpení světa na dvě části oddělené železnou oponou. I přesto, že Česká republika byla součástí evropského kulturního prostoru, stala se najednou součástí „toho druhého“ prostoru. Ovlivnilo to život celé společnosti i utváření veřejných prostranství. Socialismus, ale i západní svět, měl tezi stavět a plánovat města podle funkcionalistických teorií zformovaných ještě před druhou světovou válkou. Můžeme být tedy často svědky toho, že v nových výstavbách z tohoto období jsou veřejná prostranství tvořena nákupními centry a prázdnými místy mezi panelovou zástavbou. Občas bývají tyto plochy opatřeny dětským hřištěm či nějakou sovkou. S rozvojem automobilové dopravy v šedesátých a sedmdesátých letech došlo k zabírání ploch veřejných prostranství pro automobily v klidu i v pohybu. Náměstí a hlavní třídy se tak proměnily v parkoviště a vytížené komunikace pro automobilovou dopravu. Chodec byl pomalu vytlačován z veřejných prostranství, a ta sloužila často pouze k pohybu, nikoli však k pobytu nebo k setkávání. V Československé socialistické republice se

náměstí v druhé polovině 20. století často přebudovávala na reprezentativní mramorové plochy demonstrující socialistickou ideologii. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

1.1.3 Funkce a rozdělení veřejných prostranství

Veřejná prostranství lze rozdělit do několika kategorií dle různých hledisek. Tato hlediska jsou: charakter, význam, funkce a míra soukromí, oscilující mezi plně veřejným až po ryze soukromé.

Podle charakteru, nebo též prostorového hlediska, můžeme rozdělit veřejná prostranství na čtyři základní typy. Jsou jimi ulice, náměstí, zeleň a ostatní plochy. Tyto základní typy se dále mohou rozdělit na subtypy podle jejich konkrétního charakteru. Asi nejzákladnějším typem je ulice, pod tímto názvem si většina z nás představí protáhlé otevřené prostranství lemované obvykle zástavbou nebo zelení. Ulice se dají dále rozdělit na ulice koridorové, promenádní či bulváry. Náměstí je druhým typem veřejných prostranství a dalo by se stručně představit jako otevřené prostranství vymezené zástavbou. Náměstí jsou jedním ze základních kamenů skladby města a jejich hlavním smyslem je utvořit prostor pro shromažďování lidí za různým účelem. Tento účel by měla zdůrazňovat. Dle účelu můžeme subtypy náměstí rozdělit na obchodní, obytná, dopravní, oddechová, slavnostní, rozptylová a tak dále. Náměstí se také mohou lišit tvarem, velikostí, optickým vymezením, příčným profilem, přístupy, vybavením i úpravou povrchu. Zeleň ve městě lze představit jako plochy s přírodním charakterem a zpravidla s výsadbou rostlin. Mezi veřejnou zeleň bychom mohli zařadit plochy parků, městských zahrad, lesoparků, ale i příměstské rekreační lesy. Ostatní veřejná prostranství mají různou podobu. Jedná se často o rozsáhlé volné plochy vzniklé funkcionalistickým plánováním, také se však jedná o sportoviště, parkoviště a komunikace. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Význam veřejných prostranství lze chápat v kontextu důležitosti prostranství v městském systému, ale také podle okruhu pravidelných uživatelů. Veřejná prostranství můžeme rozdělit dle tohoto hlediska na lokální, místní, okrskové, celoměstské, regionální, nadregionální (národní). Veřejná prostranství lokálního významu jsou často plochy uvnitř blokové zástavby či mezi obytnými domy.

Zaměření na obyvatelnost je hlavní charakteristikou lokálně významných prostranství. Jsou to místa každodenního sociálního kontaktu, tvoří zázemí obyvatel, hrají si zde děti. Veřejných prostranství místního významu je v každé čtvrti několik, svým charakterem nejsou ale příliš dominantní. Jejich hlavním znakem je, že se vyznačují míšením funkcí. Nejvýznamnější je funkce bydlení, ke které se připojují funkce obchodní, společenská a rekreační. Na tomto místě by měly být zastoupeny všechny druhy dopravy, včetně městské hromadné dopravy. Jedná se především o městské třídy, náměstí a městskou zeleň menšího rozsahu. Veřejná prostranství okrskového významu jsou charakteristická pro obytnou čtvrť. Hlavní funkcí tohoto prostoru je funkce obchodní a společenská, byť nejsou tak silné jako u prostorů s celoměstským významem. Funkce obytná zde má také své nezastupitelné místo a pojí se s ní funkce krátkodobé rekreace obyvatel. Prostranství okrskového významu jsou zpravidla městské třídy, náměstí, jejich křížení a kombinace. Veřejné prostranství celoměstského významu je hlavním a nejdůležitějším prostorem města. Vyznačuje se převládající společenskou a obchodní funkcí. Scházejí se zde obyvatelé při příležitostech formálních i neformálních. Naopak funkce bydlení je zde ve velké míře potlačena a to i v zástavbě tato prostranství doprovázející. Co se týče dopravy, je zde maximálně upřednostňována pěší a městská hromadná doprava před dopravou automobilovou. Celoměstsky významné veřejné prostranství nemusí být pouze náměstí, ale častěji celá propojená síť náměstí a ulic. Veřejné prostranství regionálního významu reprezentuje celý region. Splývá však s celoměstsky významnými prostranstvími, ale pouze v důležitém sídle regionu. Odehrávají se zde formální akce významné pro tento region. Veřejné prostranství nadregionálního či národního významu představuje místo určující samotnou identitu státu, národa či významné skupiny obyvatel. Toto prostranství splývá s celoměstsky významným prostranstvím hlavního města – metropole. Odehrávají se zde formální akce regionálního a národního významu. V České republice jsou tato nadregionální či národní veřejná prostranství v Praze, a je to především Staroměstské a Václavské náměstí. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

Veřejné prostranství je mimo svého prostorového členění určeno i svou funkcí. Dle funkcí můžeme dělit prostranství na obytné, obchodní, společenské /

slavnostní / reprezentační, shromažďovací / rozptylové, dopravní, rekreační / oddechové. Funkce je důležitá především u náměstí. U městské zeleně či v ulicích je hlavní funkce dána jejich podstatou. Zeleň se vyznačuje rekreační/oddechovou funkcí, u ulice je to pak převládající dopravní funkce. Konkrétně se podíváme na jednotlivé funkce. Obytné ulice a náměstí jsou prostranství, kde na sebe navzájem navazují veřejné prostory a poloveřejné až polosoukromé prostory. Tato obytná prostranství se vyznačují neformálním či intimním charakterem, pramenícím ze skutečnosti, že se obyvatelé navzájem znají. Obchodní ulice a náměstí jsou prostranství, na nichž přímo probíhá obchod či poskytování služeb v přilehlých budovách. Tato veřejná prostranství jsou obyvateli velmi využívána, protože nabízí mnoho různých aktivit a cílů. Prostranství se vyznačují rozmanitým parterem a probíhají zde živé sociální interakce, především neformálního charakteru. Náměstí společenského / slavnostního či reprezentačního charakteru jsou veřejná prostranství s převládající společenskou funkcí. Jsou to buď prostranství s reprezentačním charakterem či určené k formálnímu shromažďování a setkávání obyvatel i návštěvníků. Ze sociálních kontaktů jsou tu zastoupeny především ty formálního charakteru. Prostranství se shromažďovací nebo naopak rozptylovou funkcí se nacházejí před důležitými veřejnými budovami a využívají se pro rozptýlení zátěže při příležitosti zahájení či ukončení společenských akcí. Ulice či náměstí s převládající dopravní funkcí je takové prostranství, jehož podstatná část je využívána pro automobilovou dopravu jak v klidu, tak i v pohybu. V praxi si tyto plochy můžeme představit jako autodráhy, parkoviště nebo složité křižovatky. Díky velkému znečištění hlukem a exhalacemi bývají ostatní funkce tohoto prostranství upozaděny, proto i obyvatelé toto místo nenavštěvují a nedochází zde téměř k žádné sociální interakci. Veřejná prostranství s rekreační a oddychovou funkcí jsou především parky, ale i náměstí s parkovou úpravou. Dopravní funkce zde bývá potlačena, naopak je zde často rozšířená funkce obytná. Díky klidnému charakteru těchto prostranství zde probíhají především neformální sociální interakce.

(ŠILHÁNKOVÁ 2003)

1.2 Městská veřejná zeleň

1.2.1 Definice městské veřejné zeleně

Městská veřejná zeleň jsou prakticky všechny plochy s rostlinnými porosty v sídle a velmi dobře ji charakterizuje Koncepce péče o zeleň v hlavním městě Praze z roku 2010 či někdo z našich předních odborníků na tuto problematiku. „Městskou zelení je soubor vegetačních (rostlinných) prvků (tj. stromy, keře, trávničky, květinové záhony, přírodní biotopy atd.), neživých přírodních prvků (tj. voda, vodní plochy a přírodní útvary jako např. skály, skalní výstupy, rokle, strže, terénní modelace atd.), neživých umělých prvků (tj. stavební prvky a umělecká díla, cesty, chodníky, komunikace, odpočívadla, schodiště, terasy, mosty a mostky, opěrné zdi, pomníky, památníky, sochy a plastiky atd.), a vybavenosti sloužící k užívání a ochraně zeleně (tj. lavičky, odpadkové koše, altány, pergoly a stavební konstrukce, dětské herní prvky a hřiště, informační tabule a informační systém, osvětlení, mobilní nádoby a nadzemní zvýšené záhony pro růst živých prvků atd.). Městskou zelení jsou parky, lesy, hřbitovy, stromořadí, zahrady, ale i rozptýlená zeleň včetně samostatných stromů.“ (BNV 2010)

„Městská zeleň může mít mnoho podob, konkrétně se jedná o parky, osázená náměstí, osázené parkové areály, zahrady, zelené prostory mezi bloky domů, hřbitovy, městské lesy, sportovní hřiště se zelení, komunikace osázené stromy, botanické a zoologické zahrady, arboreta apod.“ (MACHÁČEK 2002)

„Plochy veřejné zeleně ve městě lze charakterizovat jako plochy, na nichž převládají přírodní komponenty, a zejména rostlinné porosty. Z funkčního hlediska převládá u ploch veřejné zeleně funkce rekreační a oddychová, případně reprezentační či obytná. V každém případě se jedná o klidové prostory s omezením nebo vyloučením motorové dopravy.“ (ŠILHÁNKOVÁ 2006)

„Zeleň je soubor tvořený živými a neživými (přírodními nebo umělými) prvky zeleně, záměrně založenými nebo spontánně vzniklými, o které je zpravidla pečováno sadovnicko – krajinářskými metodami. Výjimečně jej může tvořit i jen jeden vegetační prvek.“ (JEBAVÝ 2008)

1.2.2 Druhy městské veřejné zeleně

Veřejnou zezeň ve městě lze rozdělit do několika druhů prostranství. Jednotlivé druhy se svými charakteristickými vlastnostmi, jako jsou účel využití, lokalita, velikost a tvar pozemku. Parky jsou nejznámějším druhem veřejné zeleně. Jedná se o plochu s komponovanou zelení, jako jsou trávníky, keře, stromy. Plocha považovaná za park by měla mít výměru větší než 0,5 ha. Minimální šířka parku by neměla klesnout pod 25 m. Součástí parku jsou také vodní plochy, cesty a mobiliář. Původ a význam parků může být městský, historický, lázeňský a podobně. Parková úprava je menší plocha veřejné zeleně s výměrou menší než 0,5 ha, nesplňující nároky na park. Často bývají v sousedství administrativních nebo veřejných budov. Zezeň obytných souborů navazuje na budovy s obytnou funkcí a měla by být formována podle sadovnických zásad. Ve velkém množství se vyskytuje na sídlištích, u rodinných domů, ve vnitroblocích. Zahrady zvláštního určení jsou zahrady plnící speciální funkci. Zahrady tohoto typu jsou například zoologické, botanické, nemocniční, arboreta atd. (JEBAVÝ 2008) Městské zahrady jsou bývalé soukromé zahrady nyní užívané veřejností, často se jedná o historické zahrady s renovovanou původní podobou. Jsou určeny především pro klidovou rekreaci a sportovní aktivity zde mohou být omezeny. Lesoparky jsou rozsáhlé zalesněné plochy s volnější parkovou úpravou sloužící pro aktivní rekreaci. Příměstské rekreační lesy tvoří důležité zázemí města sloužící pro střednědobou rekreaci. Tyto plochy nemají parkovou úpravu a jejich zezeň není tolik upravována, nicméně se nejedná o produkční lesy. (ŠILHÁNKOVÁ 2006) Rozptýlenou zezeň tvoří málo rozsáhlé plochy se skupinami stromů či keřů nebo s jejich solitéry. Tato zezeň nepatří do žádného jiného druhu veřejné zeleně. Liniová zezeň doprovází liniové stavby. Může se jednat o zezeň v ulicích města, podél silnic, železničních tratí nebo vodotečí. Zezeň sportovních a rekreačních areálů tvoří součást těchto zařízení. Zezeň hřbitovů tvoří důležitou část těchto pietních ploch. Přírodě blízká zezeň je buď uměle vysazená, a nebo samovolně vzniklá zezeň, schopná udržovat druhové složení a zastoupení druhů, typické pro dané staveniště. Rezervní plochy zeleně jsou pozemky určené k budoucímu zřízení veřejné zeleně. Mohou to být nevyužívané, neupravené, zarostlé i devastované plochy. Typickým příkladem jsou zrušené sportovní areály, parkoviště, proluky atd. (JEBAVÝ 2008)

1.2.3 Vlastnické vztahy a přístupnost zeleně

Městská zeleň se kromě jednotlivých typů zeleně liší i vlastnickými vztahy k ní. V odborné literatuře či v běžném životě se setkáváme s výrazy z této problematiky a zde by bylo dobré přesně vymezit jejich významy. Z vlastnického hlediska je možné rozdělit zeleň na obecní, soukromou a veřejnou. Obecní zeleň je zeleň v majetku obce. Může to být jak města, tak vesnice. Soukromá zeleň je ve vlastnictví fyzických či právnických osob, mezi ně se nepočítá obec a stát. Termín veřejná zeleň se používá pro rozdílné typy zeleně, které jsou však veřejnosti přístupné bez omezení a bez ohledu na majetkové vztahy k této zeleni.

Další částí této problematiky je přístupnost zeleně, která se od vlastnických vztahů liší. Zeleň veřejnosti volně přístupná je termín pro zeleň přístupnou veřejnosti bez jakéhokoli omezení. Může to být obecní zeleň na veřejných prostranstvích nebo též zeleň soukromá, u které dal majitel souhlas k jejímu veřejnému využití. Vyhrazená zeleň je termín pro zeleň veřejnosti omezeně přístupnou nebo nepřístupnou. Zeleň veřejnosti omezeně přístupná je zeleň přístupná veřejnosti za určitých omezených podmínek. Tyto podmínky mohou být třeba otevírací doba či poplatek za vstup, jako tomu bývá v historických městských zahradách. Tyto podmínky stanovuje majitel zeleně. Zeleň veřejnosti nepřístupná je zeleň, do které je umožněn přístup jen úzce vymezené části obyvatel, kteří mají často k této zeleni či k jejímu vlastníkovi nějaký vztah. Mohou to být školní zahrady, nemocniční parky, zeleň průmyslových areálů a tak podobně. (JEBAVÝ 2008)

1.3 Městský park

1.3.1 Definice městského parku

„Nejtypičtější představitel zeleně ve městě je park. Je to okrasný, rekreační pozemek se zelení. Je to nejtypičtější plocha zeleně ve městě určená převážně pro rekreační funkci. Její hlavní charakteristikou je kompozice zeleně (stromy, keře, bylinný parter) doplněná o vodní prvky, mobiliář a zařízení pro rekreaci. Parky jsou charakterizovány volnou výsadbou a střídáním otevřených

trávníkových ploch, stromových solitér a kompaktnějších výsadeb dřevin.“
(ŠILHÁNKOVÁ 2003)

„Parky jsou ucelené, záměrně komponované zahradně architektonické celky veřejné zeleně, využívané k rekreaci a k herním či sportovním aktivitám. Jsou místem setkávání, odpočinku, navazování sociálních kontaktů i místem estetických a emocionálních prožitků“ (HURYCH ET AL. 2011)

1.3.2 Funkce parku

Park má dobrý vliv na duševní zdraví obyvatel, je to zdroj vnitřní pohody i poučení. K tomuto účelu je vhodné vytvářet parkové plochy s volným a přírodě blízkým uspořádáním. Koncepce parku by měla mít funkční souvislost s dalšími plochami městské a krajinné zeleně. Městské parky by měly tvořit provázaný systém městské zeleně, který má i městotvornou funkci. Městské parky lze rozdělit na parky základního významu a speciálního významu. Základní parky jsou místa každodenní klidové i aktivní rekreace, které je možné dále rozdělit podle velikosti jejich spádového území. V první kategorii jsou parky místního významu se spádovým územím v okruhu do 400 metrů. Tyto parky jsou důležité hlavně pro naplňování nejzákladnější funkce občanského vybavení, což je blízká každodenní rekreace. Často mají tyto parky pouze jeden účel, jako je dětské hřiště, vyhlídka, odpočívadlo a tak dále. Tyto plochy mají kromě rekreační i obytnou funkci. V druhé kategorii jsou parky okrskového významu se spádovým územím do 800 metrů. Tyto parky mohou mít již specializovaná či větší dětská hřiště a více na sobě nezávislých prvků. Třetí kategorie charakterizuje velké parky okrskového až celoměstského významu s velikostí spádového území do 1500 metrů. Parky tohoto typu často obsahují i větší hřiště a sportoviště. (JEBAVÝ 2008) Celoměstsky významné plochy zeleně mají svou spádovou oblast v rozsahu celého města a jeho okolí. Tyto plochy jsou hlavně velké parky, lesoparky a mají zvláštní nároky na uspořádání svých funkcí a jejich využití. Hlavní funkcí, která zde převyšuje všechny ostatní je rekreace. Formy rekreace jsou zde širokého spektra, od běžné krátkodobé každodenní rekreace, přes víkendovou rekreaci, až po rekreaci celoroční, kterou mohou využít obyvatelé, kteří nechtějí nebo nemají možnost rekreovat se v přírodě mimo město. Především pro děti jsou určeny rekreační zařízení v parku. Jedná se z velké části o dětská hřiště mnoha

druhů. Hřiště pro malé děti se skládají především z pískovišť a houpadel, pro větší děti pak z různých prolézaček, skluzavek a houpaček. Existují i rozsáhlá hřiště pro teenagery, většinou robinzonádního typu, kde do jeho podoby zasahují i sami uživatelé. Vyskytují se zde také zařízení pro sport, jako jsou tenisové kurty, hřiště na malou kopanou, košíkovou či volejbal, ale také stoly na stolní tenis či jamky na minigolf. Ostatní funkce, jako obytná a obchodní, jsou na těchto celoměstsky významných plochách zeleně potlačeny na minimum, nebo přímo vyloučeny. Jedinou přípustnou formou dopravy je zde doprava pěší a cyklistická, všechny ostatní druhy dopravy by měly být vyloučeny. (ŠILHÁNKOVÁ 2003) Celoměstsky významné plochy zeleně by se měly rozkládat na členitém terénu. Sadová a krajinářská úprava by měla být pestrá a obsahovat zajímavé krajinné prvky. Velmi vhodné je zde umísťovat vodoteče a na ně navazující vodní plochy, kde je možné zřizovat vyhlídky na atraktivní panoramata. Pro tyto velké parkové plochy je důležité pečlivě zvolit jejich vnitřní organizační členění. Je potřeba vymezit a oddělit místa jednotlivých aktivit návštěvníků podle jejich věku i zájmů. Tyto prostory však musí být spolu propojené cestami a vhodně na sebe řetězené. (JEBAVÝ 2008)

1.3.3 Parkové prostory

Prostory parku je možné rozdělit na několik hlavních částí. Jsou to nástupní a rozptylové prostory, ústřední společenské prostory, prostory rušných aktivit, klidové prostory, hospodářská zařízení a technická vybavení parku. Nástupní a rozptylové prostory slouží pro vstup do parku a také nabízejí vícero možností pohybu návštěvníků do různých částí parku, dle jejich zájmů. Součástí těchto vstupních prostorů by mělo být odpočívadlo s orientačním plánem parku a s nabídkou možných cílů. Také by se zde měly nacházet toalety, popřípadě možnost občerstvení. Ústřední společenský prostor je pomyslné srdce parku a bývá umístěn v jeho centrální části. Je vhodné zde umísťovat hlavní a nejdůležitější prvek parku, jako je například rozhledna, vodní plocha, hudební pavilon, odpočívadlo s vodními atrakcemi, fontána, sousoší, přírodní scéna a jiné. Měl by zde být dostatek pohodlného mobiliáře na sezení, dostatečné osvětlení a velký důraz by měl být kladen na kvalitu cest. Okolí tohoto místa by měly zdůraznit prostředky sadovnické kompozice, jako jsou různé průhledy, promenádní aleje, hmotové formování

porostů či květinová korza. Prostory rušných aktivit jsou většinou různá dětská hřiště rozdělená na věkové kategorie, hřiště na mnoho druhů sportů, ale třeba i kuželky nebo minigolfové jamky. Vhodné je tyto plochy oddělovat samy od sebe, a také od ostatních částí parků. Nejlépe toho lze docílit víceetážovou stěnou dřevin nebo širokými pásy trávníků. Klidové prostory jsou typické pro klasické parkové kompozice. Skládají se především ze souboru procházkových okruhů doplněných odpočinkovými prostory s parkovým mobiliářem. Dobré je doplňovat hlavní soubor procházkových okruhů i méně významnými a klidnějšími procházkovými okruhy. Tyto dílčí okruhy by měly mít odlišný charakter od hlavního souboru cest, který by zvýšil jejich atraktivitu. Odlišného charakteru lze docílit jinou vhodně volenou rostlinnou výsadbou či zajímavou drobnou zahradní architekturou. Celý parkový soubor procházkových okruhů by měl být využíváný a i v zimě udržovatelný. Je vhodné do parku zakomponovat i soubor zajímavých výhledů a pohledových os, fungujících i v různých ročních obdobích. Mimo procházkových okruhů by měly být součástí parku i pobytové louky pro neformální rekreaci s volným přístupem návštěvníků. Hospodářské zařízení a technické vybavení jsou nezbytné součásti parku a je nutné pro ně vyhradit prostor. Jedná se o prostory a objekty sloužící pro údržbu parku, jako jsou různé hospodářské budovy, garáže pro zahradní stroje či zásobní zahrada, ale také technické součásti parku, jako je například oplocení, zavlažovací systémy nebo nádoby na odpad. Hospodářská zařízení by měla být napojena na veřejné komunikace a jejich velikost má odpovídat rozloze parku, avšak může sloužit i pro údržbu okolní zeleně.

Druhým hlavním druhem parků jsou parky speciální. Jsou charakteristické svým specifickým účelem, který je odlišný od parků všeobecně rekreačních. Mohou to být parky nemocniční, lázeňské, naučné, výstavní, dětské, sportovní a další. (JEBAVÝ 2008)

2 Analýzy vrchu Vítkov

2.1 Přírodní rámeček

Vrch Vítkov je hřeben protáhlého tvaru vypínající se na pravém břehu Vltavy.

Je poměrně rozsáhlý, jeho výměra je přibližně 15 hektarů a dosahuje výšky od 210 do 270 metrů nad mořem. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008) Vítkov je v podstatě hřeben táhnoucí se od východu na západ. Nachází se zde monumentální památník tvořící dominantu celého vrchu. Parková úprava kolem památníku se skládá z nízkých keřů a travnatých ploch. Místy jsou vysazené cibuloviny. Hlavní cesta je doprovázena alejí javoru stříbrného, která ještě umocňuje monumentalitu této pohledové osy. Vítkovské svahy jsou porostlé rozsáhlými plochami listnatých stromů, které jsou navíc zhusta podrostlé keři a náletovými dřevinami. Na Vítkově se vyskytují tyto taxony stromů: trnovník akát, javor babyka, javor mléč, jasan ztepilý, pajasan žláznatý. V menší míře se zde vyskytuje jírovec maďal, hrušeň obecná a dub letní i zimní. Keře jsou zde zastoupeny šeříky, střemchami, dřín, ptačím zobem, svídami, lískami, pámelníky a šípkovými růžemi. Severní svahy jsou porostlé půdopokryvnými druhy rostlin, které zabraňují erozi. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008)

Dle geomorfologického členění lze tuto lokalitu zařadit takto:

Systém : Hercynský

Provincie: Česká vysočina

Subprovincie: Poberounská soustava

Oblast: Brdská oblast

Celek: Pražská plošina

Podcelek: Říčanská plošina

Okrsek: Úvalská plošina

Dle krajinného typu lze zařadit tuto lokalitu jako:

1UO - Stará ubranizovaná krajina Hercynika bez vymezeného reliéfu

2.2 Historie

Vrch Vítkov se kdysi nacházel daleko za hradbami města Prahy a byl zarostlý hustým lesem. V průběhu 14. století nechal Karel IV. vymýtit původní přírodní porosty a založil na svazích vinice. Vinice byly majetkem především měšťanů a

církve. Nejvýznamnějším majitelem byl pražský konšel Vítek z Hory. Právě po něm byl poté vrch nazván Vítkovem. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008)

Vrch se dostal do povědomí národa především památnou bitvou na Vítkově 14. července 1420. Křižácká vojska krále Zikmunda po vyhlášení křížové výpravy proti všem „vinklérům a husitům“ obléhala Prahu, avšak k úplnému obležení a sevření města jim zbývalo jen dobytí Vítkova, jakožto důležitého opěrného bodu na východním břehu Vltavy. Pražská husitská vojska zde však zbudovala obranné sruby i množství palisád a příkopů. Zikmundova vojska podnikla několik klamných útoků k odvedení pozornosti Pražanů a tajně zaútočila těžkou jízdu na opevněný kopec. Stateční obránci však vrch srdnatě bránili a ve chvíli nejtěžší jim přispěchalo na pomoc 50 střelců a oddíl cepníků vyslaných z Prahy. Střelci v opevněných srubech množstvím vystřelených šípů zastavili útočící jízdu a obrátili ji na útěk. V nastalém zmatku a v překotném útěku se ještě část jezdců zřítla ze srázu vrchu a tento pád ještě prohloubil porážku Zikmundova vojska. Morálka křižáků touto prohrou velmi utrpěla a 30. 7. ukončili obléhání Prahy a křížová výprava skončila. Tato bitva mohla českou historii změnit ještě v jednom směru. Osobně byl při obraně opevněných srubů přítomen i Jan Žižka z Trocnova. Pokud by Zikmundovo vojsko dobylo Vítkov, Jan Žižka by pravděpodobně padl. Znamenalo by to citelnou ránu celému husitskému hnutí a možná i jeho předčasný konec. Podle vítězné bitvy pod vedením Jana Žižky byl kopec přejmenován na Žižkův vrch - Žižkov a podle něj i celá budoucí městská čtvrť. (ŠMAHEL 1996)

V průběhu třicetileté války docházelo k novému opevňování Vítkova a velká část do té doby zachovalých vinic byla tímto zničena. Zbytek vinic a původních porostů byl odstraněn při vpádu pruských vojsk roku 1757 a od této doby až do 30. let 19. století zůstal Vítkov na severním úbočí zcela holý. V roce 1824 se zde vysadily ovocné stromy, na stinném severním svahu se však stromy samozřejmě neudržely. V dalších letech, hlavně mezi lety 1860 až 1889, docházelo ke spontánnímu vysazování stromů pražskými občany. Toto zalesňování však bylo prováděno bez nějakého plánu či koncepce. V posledním desetiletí 19. století se chopil přeměny Vítkova na městský sad František Thomayer.

K sadu měly být připojeny plochy vykoupené kolem nedaleké železniční trati a

kousky pole. Tento plán byl ale přerušena první světovou válkou. Po jejím skončení byly rovinné pozemky ve středu kopce určeny pro výstavbu sportovního areálu TJ Sokol Praha. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008)

V druhé polovině 19. století, ve vrcholící emancipaci českého národa, se zvyšoval vlastenecký zájem o památná místa české historie. Jan Žižka z Trocnova byl považován za českého hrdinu a bojovníka za národní zájmy a Vítkov představoval symbol slavného českého vítězství. Proto se nápad vybudovat na Vítkově Žižkův pomník přímo nabízel. V roce 1882 byl v hostinci U Deklarace založen Spolek pro zbudování Žižkova pomníku na Žižkově. Tato iniciativa je spojena s prvním žižkovským starostou Karlem Hartigem. Nicméně ke stavbě sochy nedošlo, pouze byla v roce 1910 odhalena pamětní deska a spolek svoji činnost přerušil v průběhu první světové války. V období mezi světovými válkami došlo k rozhodnutí vybudovat národní památník k oslavě národního osvobození se sochou Jana Žižky z Trocnova. Pro výstavbu památníku bylo vybráno nejvyšší místo s nadmořskou výškou 270 m. Na návrh památníku byly vyhlášeny dvě architektonické soutěže. Z druhé veřejné soutěže, v roce 1925, vyšel vítězně návrh Jana Zázvorky, který počítal s vybudováním Národního Památníku na vrchu Vítkova a Vojenského historického ústavu na úpatí svahu. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008)

Muzejní budova se začala stavět v roce 1927 a po dvou letech byla dokončena a začala plnit svou funkci. Stavba Národního Památníku byla započata až v roce 1928, kdy zde byl položen základní kámen při 10. výročí vzniku Československé republiky za účasti Tomáše G. Masaryka. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008) Konstruktivistická budova je dlouhá 143 metrů, široká 27,6 metru a vysoká 31,5 metru. Hrubá stavba byla dokončena v roce 1933. (ANONYM 2010) Poté se pokračovalo s pracemi na interiérech budovy. Mnoho tehdy předních umělců se podílelo na umělecké výzdobě, například Max Švabinský, Karel Pokorný, Jakub Obrovský, Otakar Španiel, Jan Šturska, Josef Malejovský či Jaroslav Horejc. Stavba byla téměř dokončena v roce 1938, během druhé světové války sloužila německé armádě jako sklad vojenského materiálu.

Celý památník byl dokončen až v roce 1950 doděláním jezdecké sochy Jana Žižky od Bohumila Kafky. Samotná socha je jednou z největších jezdeckých soch na

světě. Realistické ztvárnění koně i jezdce je na vynikající úrovni. Sochař propracoval důsledně každý detail. Klíčový byl výběr typu koně, po odborných diskuzích byl zvolen norický ryzák Theseus z tlumačovského hřebčína. Kafka nechal koně fotografovat v klidu i v pohybu a na základě toho vytvořil mnoho jeho studií. Po mnoha letech práce odhalil hotový model koně v životní velikosti. Samostatnou sochu koně je možné spatřit v zámeckém parku ve Slatiňanech na Chrudimsku. Dle dochovaných dokumentů byl Žižka modelován dle několika lidí s různou tělesnou konstitucí, mezi nimi byl například zápasník, kněz, důstojník či architekt. Sochař zaznamenal všechny podrobnosti od posezu v sedle až po detaily kníru. Všechny části výbroje i výstroje byly konzultovány s historiky a věrně odpovídají předmětům používaným za Žižkova života v 15. století. Bohumil Kafka pracoval na soše od roku 1932 až do své smrti v roce 1942, tedy celých 10 let. Do své smrti stihl dokončit sádrový model sochy, konečné realizace se ovšem nedočkal. Za okupace v průběhu druhé světové války se snažilo Gestapo připravovanou sochu zničit, proto se sochařovi přátelé rozhodli model rozřezat na několik kusů a schovat je na několika místech v Praze. Po skončení války se podařilo model znovu sestavit a podle něj byla odlita bronzová socha. Žižkova socha byla slavnostně odhalena ve výročním dnu bitvy na Vítkově 14. července 1950. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008) Majestátní jezdecký pomník je včetně mramorového podstavce vysoký 22 metrů, samotná socha je pak 9 metrů vysoká, 9,6 metrů dlouhá, 5 metrů široká a váží 16,5 tuny. Pro zajímavost Žižkova hlava váží 105 kg, meč 110 Kg a ocas koně přes 400 kg. Pomník je sestaven ze 120 částí spojených 5000 nýty. Socha je celá dutá a pro revizní a rekonstrukční účely je možné vstoupit do jejích útrob dvířky ve stehně koně. Před podstavcem se sochou se nachází pietní místo s kolumbáriem, pod pomníkem je hrob neznámého vojína, jehož ostatky byly přeneseny z místa bitvy u Zborova, a později roku 1949 sem byly umístěny také ostatky neznámého vojína z bitvy u Dukly. Tento hrob je skryt za žulovou deskou s velkým státním znakem, pod nímž je nápis „Sláva hrdinům padlým za vlast“. Toto místo slouží k pietním aktům a ke kladení věnců. Naposledy byl hrob otevřen v roce 2006 a uložily se zde ostatky generála Aloise Eliáše, hrdiny okupačního odboje. (ANONYM 2010)

Národní památník na Vítkově byl však také zneužit komunistickým režimem, po jeho uchopení moci v roce 1948. Po smrti prvního socialistického prezidenta Klementa Gottwalda se rozhodlo o jeho balzamování a vystavení jeho těla veřejnosti po vzoru Lenina, Stalina a bulharského předáka Georgi Dimitrova. Při hledání vhodného místa na vybudování mauzolea se prvně počítalo podle sovětského vzoru s Letenskou plání, kde se konaly velké vojenské přehlídky. Nakonec však padla volba na Památník národního osvobození a československých legionářů na Vítkově. Měl zde být uložen k odpočinku i Tomáš G. Masaryk, první československý prezident. Umělecká výzdoba s legionářskou tematikou měla být odstraněna a nahrazena výzdobou v duchu socialistického realismu. V roce 1953, za necelého půl roku, bylo vybudováno smuteční místo, kde bylo nabalzamované tělo vystaveno veřejnosti, a zřízeno nutné technologické zázemí, protože uchování těla bylo velmi technicky náročné. I přes veškeré úsilí českých i sovětských odborníků se nabalzamované tělo začalo rozpadat a v roce 1962 došlo k rozhodnutí tělo Klementa Gottwalda zpopelnit. V té době i kult osobnosti značně upadal a proto se toto rozhodnutí obešlo bez publicity. Mauzoleum bylo sice zrušeno, ale Vítkov jako místo posledního odpočinku komunistických pohlavárů bylo využíváno dále. V kolumbáriu byly uloženy urny například Fučíka, Švermy, Šmerala a dalších. Kapitola Národního památníku coby socialistického pohřebiště se definitivně uzavřela v roce 1990. (KUŽNÍK 2012) Všechny ostatky byly odstraněny a navráceny rodinám. Po pádu komunismu se památník navrátil ke svému původnímu účelu oslavy české státnosti a k uctění padlých v obraně vlasti. V současné době je celý prostor památníku zpřístupněn veřejnosti a je zde stálá expozice „Křižovatky české a československé státnosti“ a „Laboratoř moci“ a dočasné expozice. Spodní budova památníku, nyní Vojenského historického ústavu, slouží jako Armádní muzeum Žižkov. Jsou zde umístěny stálé expozice týkající se účasti Čechů a Slováků v obou světových válkách i v domácím odboji. (ANONYM 2013)

2.3 Památková ochrana

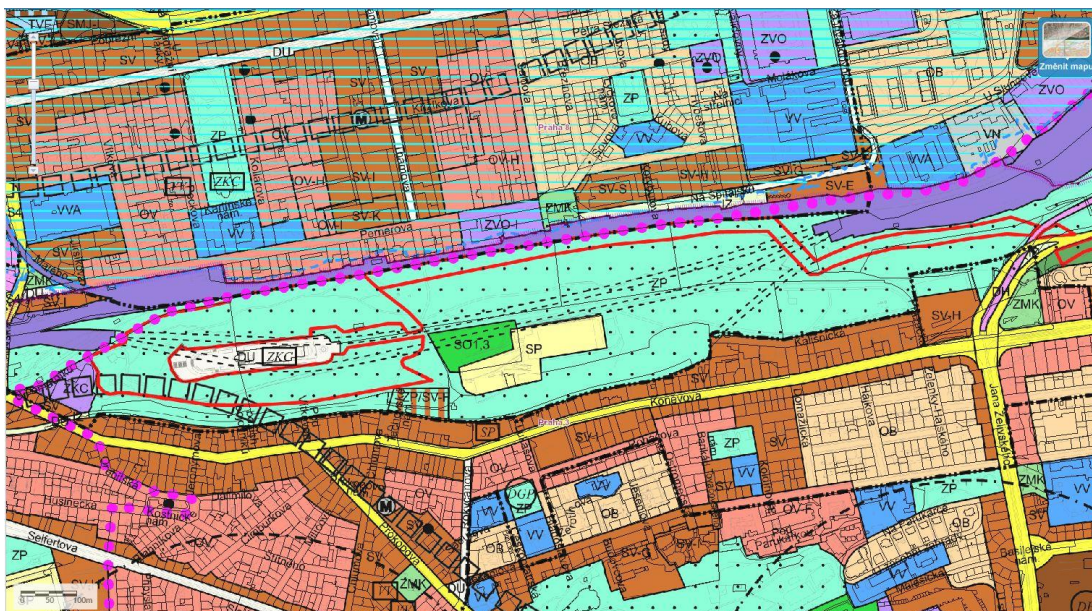
Nařízením vlády č. 147/199 Sb. ze dne 16. června 1999 byl prohlášen Národní památník na Vítkově s hrobem Neznámého vojína národní kulturní památkou České Republiky. Tato památková ochrana platí pro samotnou budovu

Národního památníku se sochou Žižky. V nařízení vlády č. 147/1999 se také přesně vymezuje ochranné pásmo národní kulturní památky, v tomto případě tuto ochranu požívá slavnostní prostranství před Národním památníkem, severní a jižní komunikace a prostranství na východní straně památníku zakončené fontánou. Vyhlídkový altán je také památkově chráněn, a to také jako národní kulturní památka, protože je zahrnut k Národnímu památníku v nařízení vlády č. 147/1999.

2.4 Vítkov v územním plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy

„Platný územní plán sídelního útvaru hl. m. Prahy plní roli dokumentu stanovujícího koncepci rozvoje města. Závazná část územního plánu je podkladem pro rozhodování stavebních úřadů. Projektanti jej musí respektovat při tvorbě svých návrhů. Majitelé nemovitostí v něm naleznou důležité informace o využitelnosti pozemku a předpokládaném rozvoji dané lokality či jejího okolí. Platný územní plán byl schválen v roce 1999 s účinností od 1. 1. 2000.“ (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999) Při návrhu nového uspořádání je nutné postupovat v souladu s tímto dokumentem, proto je zde podrobně uvedeno jeho znění vztahující se k řešené lokalitě. Územní plán je rozdělen na několik tematických částí.

2.4.1 Plán využití ploch

Obr.č. 1, Územní plán sídelního útvaru hl. m. Prahy, plán využití ploch Zdroj:

<http://mpp.praha.eu/app/map/VykresyUP/>

Plán využití ploch zobrazuje, které části parku jsou určeny pro plnění jakého funkčního využití. Většina plochy parku je určena pro využití ZP, což jsou parky, historické zahrady a hřbitovy. Funkční regulativy územního plánu Prahy mluví o tomto druhu využití následovně: „Záměrně založené architektonicky ztvárněné plochy zeleně.

Funkční využití:

Parky, zahrady, sady, vinice to vše na rostlém terénu, plochy určené pro pohřbívání, urnové háje, kolumbária, rozptylové louky a plochy určené pro pohřbívání zvířat v domácích chovech.

Doplňkové funkční využití:

Drobné vodní plochy, pěší komunikace.

Prostory a nezbytná plošná zařízení a liniová vedení TV (sloužící stavbám a zařízením uspokojujícím potřeby území vymezeného danou funkcí).

Výjimečně přípustné funkční využití:

Dětská hřiště, cyklistické stezky, jezdecké stezky, komunikace účelové. Zahradní restaurace, nekryté amfiteátry, hvězdárny, rozhledny, kostely, modlitebny, krematoria a obřadní síně, nekrytá sportovní zařízení bez vybavenosti, drobná zahradní architektura. Stavby a zařízení pro provoz a údržbu, ostatní stavby související s vymezeným funkčním využitím. Obchodní zařízení s celkovou plochou nepřevyšující 200 m² prodejní plochy, nerušící služby (to vše platí jen pro hřbitovy). Podzemní parkoviště. Výjimečně přípustné umístění podzemního parkoviště bude možné za předpokladu závazně stanovené parkové kompozice, přijatelné druhové skladby a stanovení mocnosti terénu.“ (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

Pro sportovní areál TJ Sokol je vymezena plocha sportu. Funkční regulativy charakterizují tuto plochu. „SP - SPORTU - Území sloužící pro umístění staveb a zařízení pro sport a tělovýchovu.

Funkční využití:

Krytá i otevřená sportovní zařízení. Klubová zařízení, obchodní zařízení s celkovou plochou nepřevyšující 200 m² prodejní plochy, zařízení veřejného stravování, ubytovací zařízení do 50 lůžek, administrativní zařízení, kulturní zařízení, školská zařízení, služby, služební byty pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí (to vše související s vymezeným funkčním využitím a zároveň to vše do souhrnného rozsahu 20% plochy území vymezeného danou funkcí).

Doplňkové funkční využití:

Vodní plochy, zařízení sloužící pro obsluhu sportovní funkce vodních ploch, zeleň, cyklistické stezky, pěší komunikace a prostory, nezbytná plošná zařízení a liniová vedení TV.

Parkovací a odstavné plochy, garáže pro osobní automobily, komunikace vozidlové (to vše pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí).

Výjimečně přípustné funkční využití:

Jako výjimečně přípustné bude posuzováno překročení kapacitních limitů zařízení obchodních a ubytovacích a umístění souvisejících funkcí nespportovního charakteru nad souhrnný rozsah 20% plochy území vymezeného danou funkcí.“
(MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

V blízkosti sportovního areálu se nachází odpočinková louka s posezením, pro tuto plochu je vymezeno dvojí využití, a to přírodní rekreační plochy a částečně urbanizované rekreační plochy. Funkční regulativy takto vymezují obě lokality. „SO1 - přírodní rekreační plochy

Funkční využití:

Zeleň, pobytové louky, veřejně přístupná hřiště přírodního charakteru, drobná zařízení sloužící pro obsluhu sportovní funkce vodních ploch. Stavby a zařízení pro provoz a údržbu (pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí).

Doplňkové funkční využití:

Drobné vodní plochy, dětská hřiště, cyklistické stezky, jezdecké stezky, pěší komunikace a prostory, nezbytná plošná zařízení a liniová vedení TV. Parkovací a odstavné plochy se zelení, komunikace vozidlové (to vše pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí).

Výjimečně přípustné funkční využití:

Není stanoveno.“ (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

„SO3 - částečně urbanizované rekreační plochy

Funkční využití:

Zeleň, areály volného času, přírodní koupaliště, otevřené bazény v přírodním prostředí, pobytové louky, nekrytá sportovní zařízení bez vybavenosti. Stavby a zařízení pro provoz a údržbu (pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí).

Doplňkové funkční využití:

Dětská hřiště, drobné vodní plochy, drobná zařízení sloužící pro obsluhu sportovní funkce vodních ploch, cyklistické stezky, jezdecké stezky, pěší komunikace a prostory, nezbytná plošná zařízení a liniová vedení TV. Parkovací a odstavné plochy se zelení, komunikace vozidlové (to vše pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí).

Výjimečně přípustné funkční využití:

Služební byty, obchodní zařízení s celkovou plochou nepřevyšující 200 m² prodejní plochy, zařízení veřejného stravování, malá ubytovací zařízení (to vše pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí). Klubová zařízení a služby (související s vymezeným funkčním využitím).“ (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

Národní památník na Vítkově je vymezen jako plocha zvláštního komplexu kultury a církve. Platné regulativy jí určují takto: „ZKC - kultura a církev. Území sloužící pro umístění kulturních a církevních zařízení všech typů.

Funkční využití:

Kulturní zařízení, muzea, galerie, divadla, koncertní síně, multifunkční kulturní a zábavní zařízení, archivy a depozitáře, církevní zařízení. Zařízení pro neorganizovaný sport. Služební byty, školská zařízení, mimoškolní zařízení pro děti a mládež, lůžková zdravotnická zařízení, zařízení sociální péče, obchodní zařízení s celkovou plochou nepřevyšující 200 m² prodejní plochy, zařízení veřejného stravování (to vše pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí). Ambulantní zdravotnická zařízení, administrativní zařízení (související s vymezeným funkčním využitím).

Doplňkové funkční využití:

Drobné vodní plochy, zeleň, cyklistické stezky, pěší komunikace a prostory, komunikace vozidlové, nezbytná plošná zařízení a liniová vedení TV. Parkovací a odstavné plochy, garáže (to vše pro uspokojení potřeb území vymezeného danou funkcí).

Výjimečně přípustné funkční využití:

Ubytovací zařízení do 100 lůžek, služby, drobná nerušící výroba¹, stavby, zařízení a plochy pro provoz PID.“ (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

Bývalé sportoviště SK Viktoria Žižkov již není plochou pro sport, ale plocha všeobecně smíšená. Co si pod touto funkcí představit předkládají funkční regulativy územního plánu. „SV - všeobecně smíšené. Území sloužící pro umístění polyfunkčních staveb nebo kombinaci monofunkčních staveb pro bydlení, obchod, administrativu, kulturu, veřejné vybavení, sport a služby všeho druhu, kde žádná z funkcí nepřesáhne 60 % celkové kapacity území vymezeného danou funkcí.

Funkční využití:

Bydlení, obchodní zařízení s celkovou plochou nepřevyšující 5 000 m² prodejní plochy, stavby pro administrativu, kulturní a zábavní zařízení, školy, školská a ostatní vzdělávací a vysokoškolská zařízení, mimoškolní zařízení pro děti a mládež, zdravotnická zařízení, zařízení sociální péče, zařízení veřejného stravování,

ubytovací zařízení, církevní zařízení, stavby pro veřejnou správu, sportovní zařízení, služby, hygienické stanice, veterinární zařízení v rámci polyfunkčních staveb a staveb pro bydlení, drobná nerušící výroba^{1a}, čerpací stanice pohonných hmot bez servisů a opraven jako nedílná část garáží a polyfunkčních objektů, stavby, zařízení a plochy pro provoz PID, sběrný surovin, malé sběrné dvory.

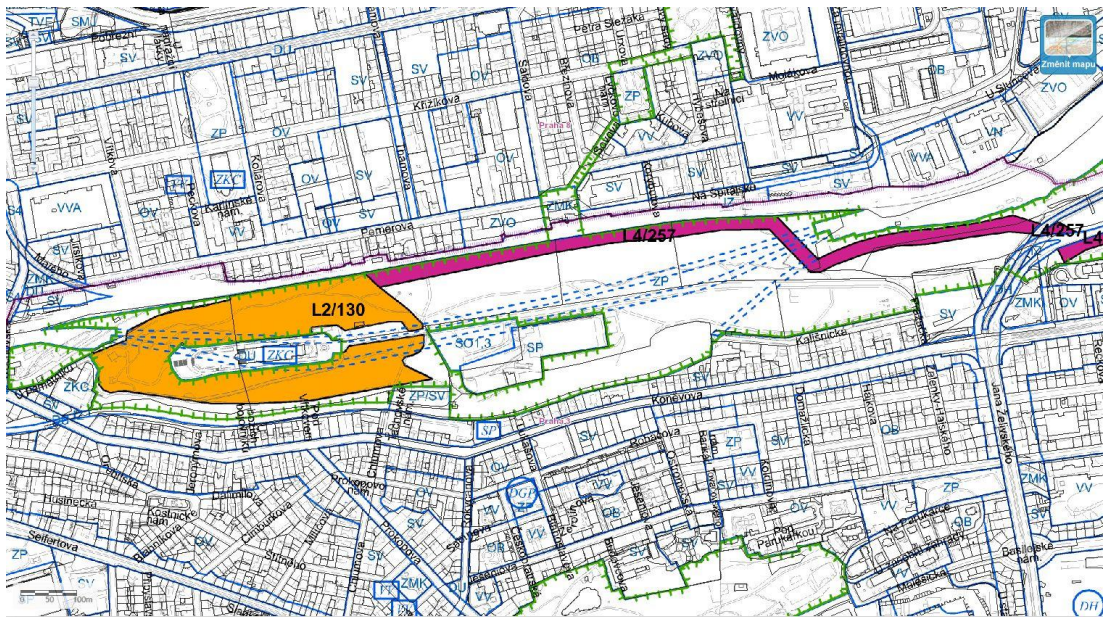
Doplňkové funkční využití:

Drobné vodní plochy, zeleň, cyklistické stezky, pěší komunikace a prostory, komunikace vozidlové, nezbytná plošná zařízení a liniová vedení TV. Parkovací a odstavné plochy, garáže.

Výjimečně přípustné funkční využití:

Víceúčelová zařízení pro kulturu, zábavu a sport, obchodní zařízení s celkovou plochou nepřevyšující 15 000 m² prodejní plochy, zařízení záchranného bezpečnostního systému, veterinární zařízení, parkoviště P+R, čerpací stanice pohonných hmot bez servisů a opraven, dvory pro údržbu pozemních komunikací, sběrné dvory, zahradnictví, stavby pro drobnou pěstitelskou činnost a chovatelství. Jako výjimečně přípustné bude posuzováno i umístění některé z obecně přípustných funkcí ve všeobecně smíšeném funkčním využití v podílu celkové kapacity vyšším než 60 %." (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

2.4.2 Územní systém ekologické stability

Obr.č. 2, Územní plán sídelního útvaru hl. m. Prahy, územní systém ekologické stability. Zdroj: <http://mpp.praha.eu/app/map/VykresyUP/>

Územní plán hlavního města Prahy vymezuje i územní systém ekologické stability. V řešeném území se nacházejí jeho prvky v podobě nefunkčního lokálního (místního) biocentra v západní části parku a nefunkčního lokálního (místního) biokoridoru. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, říká toto. „Územní systém ekologické stability je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.“

Prvky lokálního (místního) významu územního systému ekologické stability jsou menší ekologicky významné krajinné celky s výměrou do 5 – 10 ha.

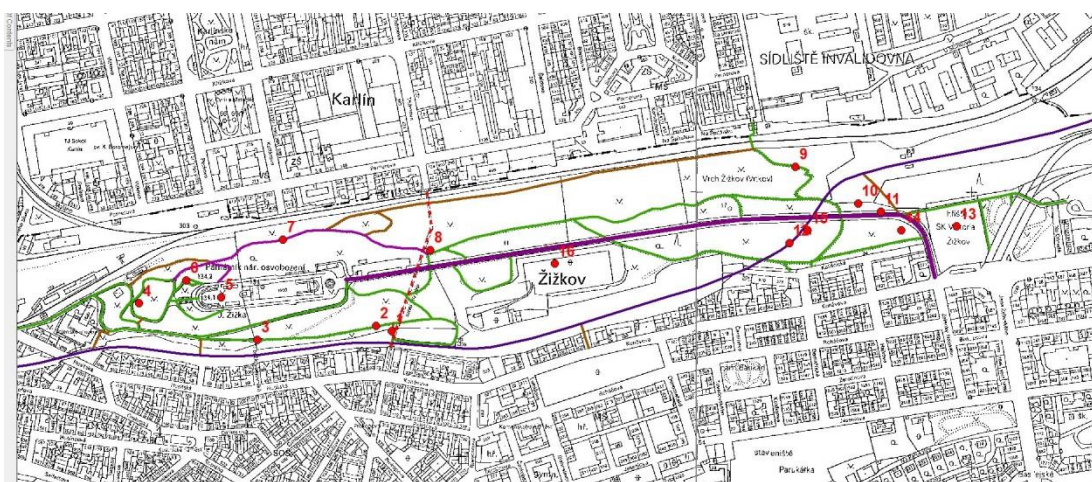
„Biocentrum je biotop nebo centrum biotopů v krajině, které svým stavem a velikostí umožňují trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému.“ (HURYCH ET AL. 2011)

„Biokoridor je území, které nedovoluje existenci rozhodující části organismů, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentra a tím vytváří z oddělených biocenter síť.“ (HURYCH ET AL. 2011)

V obou případech jsou tyto skladební prvky nefunkční, což znamená, že biocentrum neumožňuje existenci přírodě blízkého ekosystému a biokoridor neumožňuje migraci.

2.5 Průzkum řešeného území

Terénní průzkum řešené lokality objektivně zhodnocuje současný stav území a určuje klíčové skladební prvky současného parku. Poloha těchto klíčových částí parku je zobrazena na přehledové mapce. Terénní průzkum je především zaměřen na současné využití území, vandalismus, návštěvnost a bezpečnost.

Obr.č. 3, Průzkum řešeného území. Zdroj: vlastní

1 – Tachovské náměstí

Obr.č. 4, Tachovské náměstí, pohled z jihu na vstup do karlínského tunelu spolu s několika úrovněmi nakloněných ramp. Celý prostor je rozbit na několik částí, je zde přemíra šedých betonových ploch soustavně poškozovaných vandaly. Vstupy do parku jsou komplikované a neupravené. Zdroj: vlastní

Obr.č. 5, Tachovské náměstí, pohled ze severu skýtá pohled na všechny části náměstí v různých výškových úrovních, většinou sloužící pouze k dopravě. Po levé straně zabírá plochu náměstí rozvodná stanice a nepřehledné křoviny. Zdroj: vlastní

Tachovské náměstí se nachází na rušné Koněvově ulici a tvoří hlavní vstupní bod na Vítkov ze čtvrti Žižkov, ale i Karlín. Ústí zde i tunel pro pěší, spojující pražské čtvrti Karlín a Žižkov. V současnosti je hlavní možností jak mohou obyvatelé Karlína navštívit park na Vítkově. Z Karlína projdou tunelem na Žižkov a zde vstoupí do parku z Tachovského náměstí. Náměstí netvoří jedna souvislá plocha, ale několik pásů komunikací v různých výškových úrovních. Vstup do parku je možný buď podchodem pod bývalou železniční tratí, nyní cyklostezkou, či po jižní straně náměstí po schodišti na cyklostezku. Velkou část Tachovského náměstí zabírá rozvodná stanice elektrického proudu a s ní sousedící zelené plochy osázené přerostlými keři. Praha 3 plánuje celkovou přestavbu této plochy, včetně nového ústí tunelu i vstupu na vrch Vítkov. V současnosti je podchod pod cyklostezkou poškozován vandaly.

2 – Cyklostezka

Obr.č. 6, Cyklostezka, pohled ze západu. Zdroj: vlastní

Obr.č. 7, Cyklostezka, pohled z východu. Zdroj: vlastní

Na fotografiích je nová cyklostezka, která je dostatečně široká k pohodlnému pohybu pěších i cyklistů. Cyklostezka je v noci dobře osvětlena.

Dříve zde probíhalo jednokolejné železniční spojení mezi Hlavním nádražím a nádražím Libeň. Provoz byl na tomto úseku ukončen 1. září 2008 s otevřením „Nového spojení Praha hl.n., Masarykovo n. – Libeň, Vysočany, Holešovice“ jak zní oficiální název výstavby nových tratí, viaduktů a hlavně dvou železničních tunelů, procházející vrchem Vítkov. Na místě zaniklé železniční tratě byla vystavěna páteřní cyklostezka. Stavba byla dokončena 31. května 2010, ale kvůli problémům s kolaudací byla otevřena veřejnosti až 1. června 2011. Cyklostezka je cca 5 metrů

široká a začíná u Hlavního nádraží a končí až Na Krejcárku, cestou prochází 270 metrů dlouhým bývalým železničním tunelem.

3 – Vyhlídka na jižní stranu

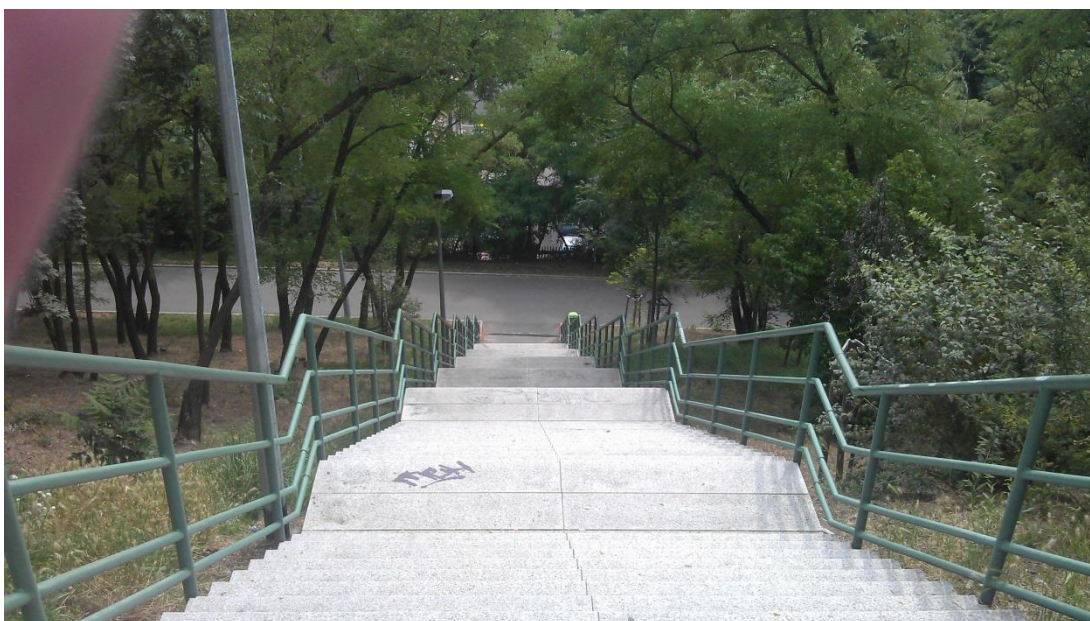
Obr.č. 8, Jižní cesta s vyhlídkou, která není příliš využívána a působí zanedbaným dojmem. Lavičky jsou poškozené vandaly. Zdroj: vlastní

Vyhlídka s posezením se nachází na jižním svahu na cestě spojující Armádní muzeum Žižkov a Tachovské náměstí. Z vyhlídky je pohled na střechy čtvrti Žižkov. Toto místo je osazeno novými lavičkami.

4 – Křižovatka hlavních cest a nové schodiště

Obr.č. 9, Křižovatka hlavních cest, na níž je jasně patrný výškový rozdíl a vandalismus na opěrné zdi stoupající cesty. Zdroj: vlastní

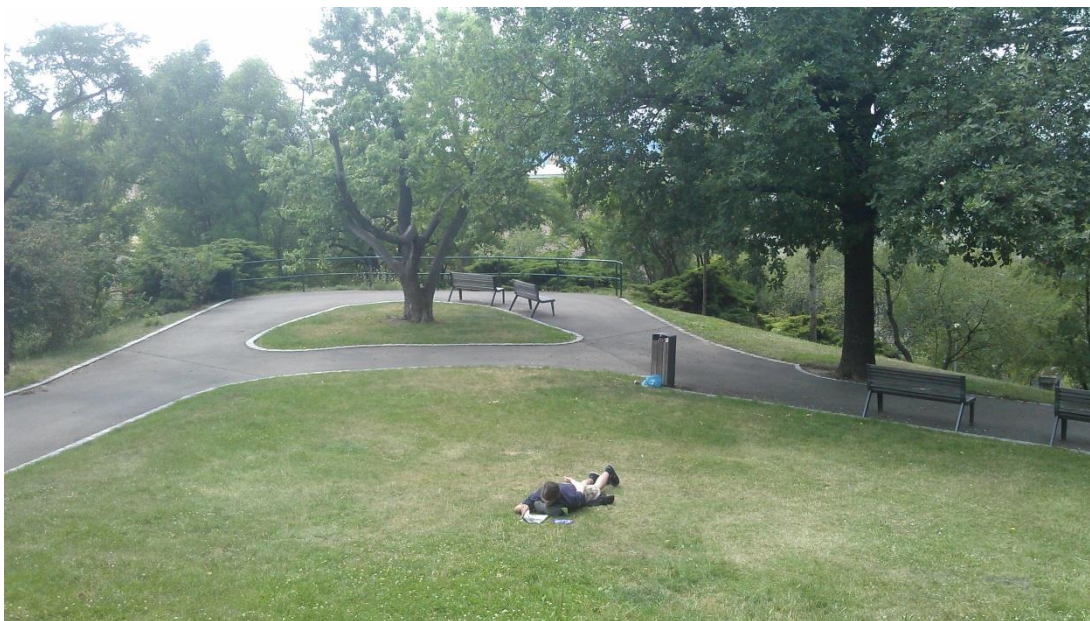
Obr.č. 10, Nové dlouhé přímé schodiště překonává výškový rozdíl nejkratší cestou, je však nepohodlné. Zdroj: vlastní

Obr.č. 11, Piknikové posezení, které množstvím odpadků a projevy vandalismu příliš k využití neláká. Zdroj: vlastní

Na tomto místě se hlavní cesta směřující od Armádního muzea rozděluje dvěma směry. První pokračuje stále vzhůru až k velkému prostranství za národním památníkem, druhá pak směřuje k Tachovskému náměstí. Je zde také vybudované nové schodiště spojující křižovatku cest a dolní cyklostezku. Na rozcestí je skryté piknikové posezení, které je ovšem velmi znečištěno odpadky.

5 - Západní strana parku

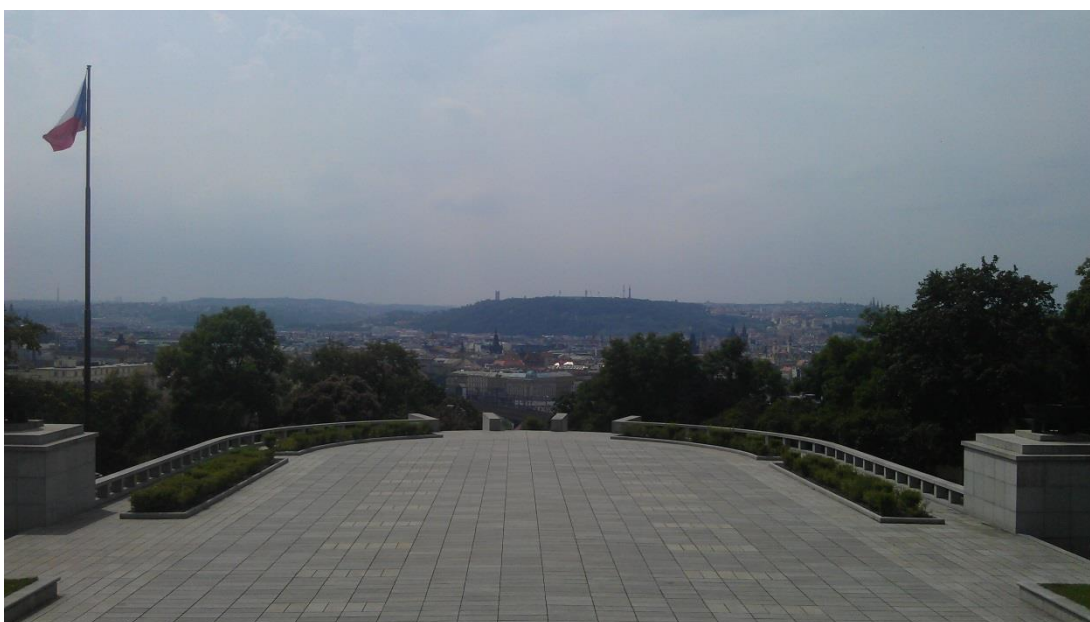
Obr.č. 12, Západní strana parku je vzhledně upravená s novými cestami a posezením. Zdroj: vlastní

Západní vstup do parku z rušné křižovatky ulic Husitská a Prvního pluku pokračuje kolem Armádního muzea po schodišti až do této reprezentativní části parku. Z této západní strany je krásný výhled na pražskou kotlinu, Staré město i Pražský hrad na druhé straně vltavského údolí. Je zde zřízeno několik vyhlídek s novým mobiliářem, jsou zde dvě cesty harmonicky vlnící se do svahu a nabízející odlišné možnosti výstupu k památníku. Tato západní část má rozhodně nejlépe udržovanou parkovou úpravu.

6 – Slavností prostranství před Památníkem národního osvobození

Obr.č. 13, Monumentální pohled přes prázdné prostranství na Památník národního osvobození s jezdeckou sochou Jana Žižky. Zdroj: vlastní

Obr.č. 14, Vyhledávaný panoramatický pohled z památníku na pražskou kotlinu. Zdroj: vlastní

Prostranství před památníkem zaujme svou monumentálností, ale i prázdnotou. Prostor je určen pro reprezentativní účely, hlavně pro pietní akty spojené s pokládáním věnců. V běžných dnech je však prostranství opuštěné, na

atraktivitě nepřidává ani to, že je zde zakázáno sportování. Ze schodiště vedoucího k prostranství i od samotné sochy Žižky je krásný panoramatický výhled na centrum Prahy a na horizontu tyčící se Petřín a Pražský hrad. Z piedestalu je i panoramatický výhled na čtvrť Žižkov.

7 – Altán s vyhlídkou

Obr.č. 15, Altán, ze kterého je krásný výhled na sever Prahy, je nedlouho po rekonstrukci značně poškozen vandaly. Zdroj: vlastní

Obr.č. 16, Pamětní deska bitvy na Vítkově je i přes svoje více jak sto leté stáří v podivuhodně dobrém stavu a nezničena vandaly. Pravděpodobně se jedná o kopii. Zdroj: vlastní

Na okraji vítkovského hřebenu se nachází vyhlídkový altán orientovaný na severní svah. Z Altánu je panoramatický pohled na sever Prahy, Karlín, Holešovice a na obzoru vlnící se Kobylišy. Nedávno byl altán kompletně zrekonstruován,

nicméně nyní je opět poškozen díly vandalů. Vedle altánu se nachází pamětní deska bitvy na Vítkově, zřízená Spolkem pro vybudování Žižkova pomníku na Vítkově v roce 1910. Pamětní deska činnosti vandalů jako zázrakem uniká.

8 - Cesta na severním svahu Vítkova

Obr.č. 17, Rozcestí na hlavní severní cestě nebudí příliš dobrý dojem. Povrch cest i opěrné zídky jsou ve velmi špatném stavu. Zdroj: vlastní

Obr.č. 18, Nejnižší část severní cesty je již zcela opuštěná a minimálně využívaná. Povrch cesty se stejně jako opěrná zídka rozpadá a okolí je zarostlé hustou vegetací.
Zdroj: vlastní

Od vyhlídkového altánu vede cesta po úbočí severního svahu až k venkovní posilovně na konci parkoviště za památníkem. Cesta je velmi neudržovaná s rozbitým a znečištěným povrchem. Lemovaná je zrezavělým zábradlím a rozpadajícími se opěrnými zídkami. Z cesty vede mnoho zrušených, kdysi oficiálních cest, vedoucích k železniční trati nebo do různých míst s vysokou koncentrací bezdomovců. Tato hlavní cesta je minimálně používaná běžnými návštěvníky, spíše dobrodruhy. Z mého pohledu se jedná o nebezpečné místo, bez jakékoli sociální kontroly. Okolí cesty a vlastně i celý severní svah kopce jsou zarostlé neudržovanou zelení.

8 – Venkovní posilovna

Obr.č. 19, Venkovní posilovnu hojně využívají sportovci z celého parku. Její velmi dobrou vlastností je umístění na křižovatce hlavních cest ve středu parku. Zdroj: vlastní

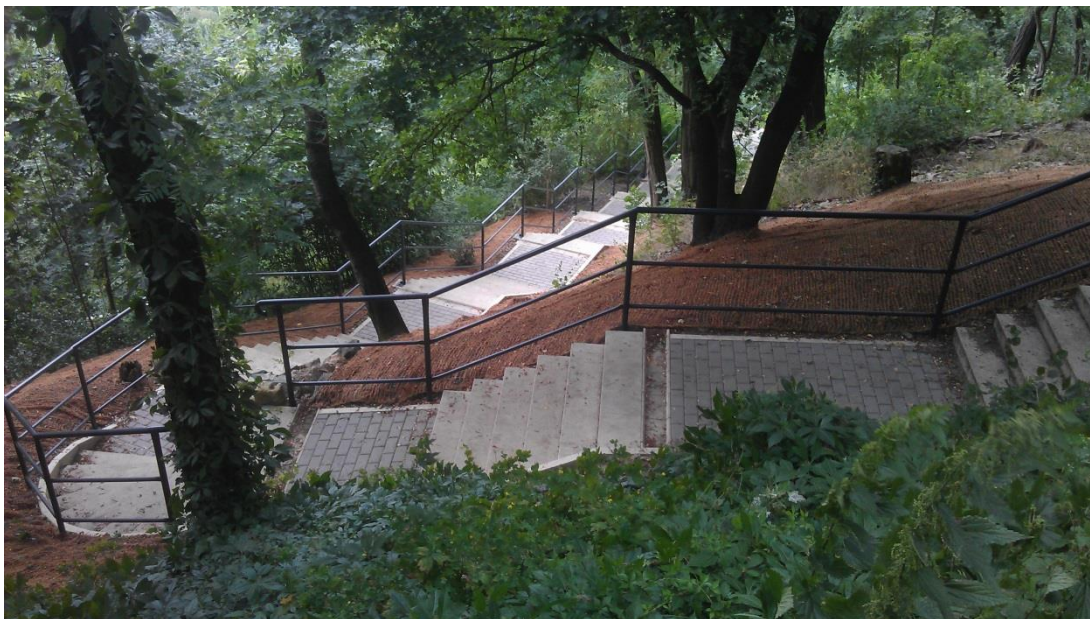

Obr.č. 20, Podchod pod hlavní komunikací tvoří nepřehledné místo v centru parku a je proto poškozen vandaly. Zdroj: vlastní

Na konci parkoviště za památníkem se nachází křížení hlavní reprezentativní cesty, tvořící páteř celého vítkovského parku, a cesty vedoucí na jižní svah kopce.

V místě křížení, které tvoří jakýsi středobod všech vycházkových okruhů, se nachází venkovní posilovna. Posilovna nabízí množství pomůcek sloužící ke cvičení s vlastní vahou a je i oblíbenou zastávkou sportovců, jak cyklistů, tak běžců. Nachází se zde také jediná veřejná mobilní toaleta v parku, což je nedostatečné.

9 – Nové propojení parku a Karlína

Obr.č. 21, Horní část propojení vedoucího z vrchu Vítkov do Karlína je až příliš komplikovaná soustava schodišť, jejíž překonání je velmi fyzicky náročné. Zdroj: vlastní

Obr.č. 22, Vstup do podchodu pod dráhou Nového spojení je nepřehledný, komplikovaný a špatně sociálně kontrolovatelný. Zdroj: vlastní

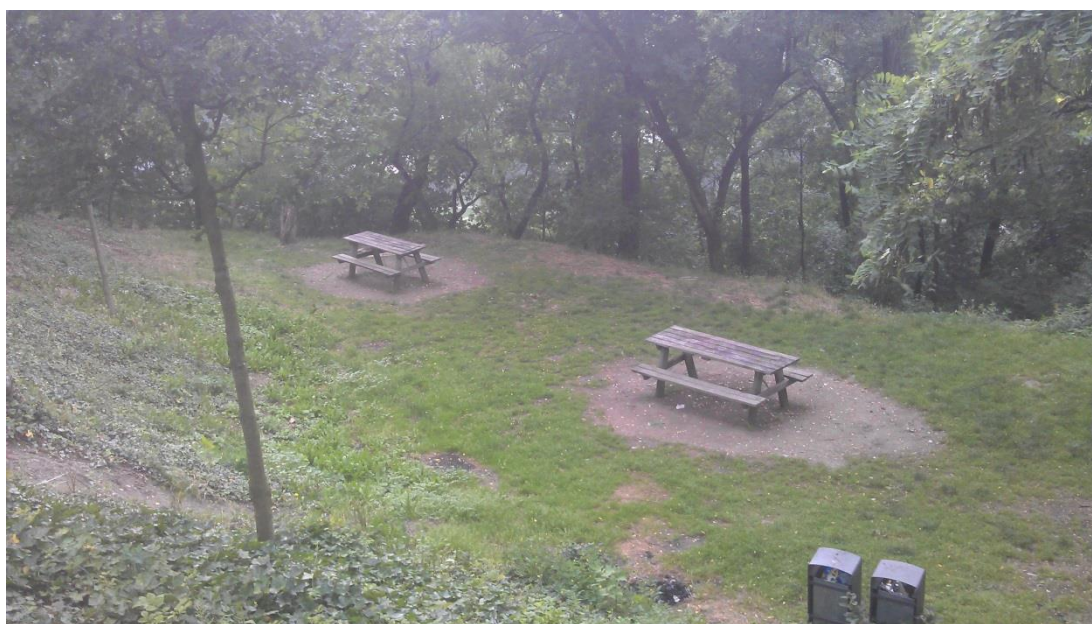

Obr.č. 23, Karlínský vstup na cestu do parku se nachází na neupraveném dvoře, který je pokryt odpadky. Samotný vstup nemá reprezentativní formu a je včetně podchodu znečištěn vandaly. Zdroj: vlastní

Součástí budování železničních tratí, tunelů a viaduktů Nového spojení, bylo i zbudování propojení mezi Vítkovským parkem a Karlínem. Spojení bylo vytvořeno jako rozsáhlá soustava schodišť a nakloněných rovin vedoucích z vrchu Vítkova skrz

železniční propustek ke křižovatce ulic Na Špitálsku a U Invalidovny. Spojení je vedené ve velkém převýšení a z důvodu množství schodišť pro dětské kočárky nepřekonatelné a pro jízdní kola či vedené malé děti značně namáhavé. Okolí Karlínského vstupu je velmi neupravené, vstup neznačený. O velmi špatné sociální kontrole svědčí množství odpadků a rozsáhlé známky vandalismu. Tento přístup na Vítkov je jen velmi málo využíván.

10 – Piknikové posezení na severním svahu

Obr.č. 24, Piknikové posezení na severním svahu se dvěma stoly a dostatkem prostoru skýtá dobré místo pro venkovní setkávání. Zdroj: vlastní

Nedaleko od hlavní cesty se nachází veřejné piknikové posezení, kde je možné rozdělávat oheň. Toto posezení opravdu slouží svému účelu, na rozdíl od prvního piknikového posezení na jižní straně. V teplých měsících je velmi využíváno.

11 – Hlavní cesta s alejí

Obr.č. 25, Hlavní páteřní parková cesta je velmi předimenzovaná jak svou šířkou, tak i délkou a přímočarostí. Návštěvníci raději volí pro procházky parkem okolní parkové komunikace. Zdroj: vlastní

V rámci budování Památníku národního osvobození byl upraven i přístup k němu. Vznikla zde obousměrná komunikace s parkovacím pásem lemovaná širokými chodníky a alejí. Tato komunikace tvoří páteř celého vítkovského parku. Působí, podobně jako prostranství před památníkem, monumentálním a také prázdným dojmem. Cesta vede téměř přesně kilometr v přímém směru a procházka po ní po chvíli nudí.

12 – Starý žižkovský tunel a východní strana cyklostezky

Obr.č. 26, Vstupní portál do starého žižkovského tunelu s cyklostezkou není s parkem spojen žádnou parkovou cestou. Z tohoto důvodu jsou tunel i cyklostezka málo navštěvované, z čehož plyne i nízká sociální kontrolovatelnost a množící se projevy vandalizmu. Zdroj: vlastní

Obr.č. 27, Vstupní portál do starého žižkovského tunelu ze západu se nachází v hlubokém terénním zářezu, z obou stran obklopen hustou vegetací. Ani tato strana tunelu není spojena s okolními komunikacemi, takže jí lze jen velmi špatně kontrolovat. Zdroj: vlastní

Po výstavbě Nového spojení se počítalo s tím, že se stará železniční trať zruší a starý železniční tunel se zazdí. Došlo však ke změně a železniční trať se přebudovala na cyklostezku vedenou tímto tunelem. Tunel je dlouhý 270 metrů a není vidět z jednoho konce na druhý. Původně byl budován pro dva kolejové pásy ale vystavěn v něm byl pouze jeden pás. Tunel byl znovu otevřen po své rekonstrukci a po kolaudačních průtazích až v roce 2011. Protože cyklostezka tu vede po trase bývalé železniční tratě tunelem a často v zářezu, není dostatečně sociálně kontrolovatelná, což dokládá i činnost vandalů. Navíc cyklostezka není spojena žádnou oficiální cestou s parkovou cestní sítí, pouze cestou od křižovatky u Tachovského náměstí dále na západ.

13 – Hřiště SK Viktoria Žižkov

Bývalé hřiště SK Viktoria Žižkov nyní chátrá. Dříve zde bylo tréninkové hřiště na hraní kopané, nyní je zde provizorní zahradní restaurace. Okolí i samotný pozemek jsou neupravené. Pozemek má velikost asi jeden hektar a představuje tak nejvýznamnější rozvojovou zónu Vítkova. V územním plánu je tento pozemek určen k plnění funkce všeobecně smíšené.

14 – Staré dětské hřiště

Dětské hřiště se sestává z několika houpaček, plošin na pružinách a oblíbené lanové pyramidy, spojující funkci prolézačky s trampolínou. V okolí je několik laviček, ale žádné sociální zařízení. Hřiště není oplocené a prošlo rekonstrukcí v roce 2006. Na svoji malou velikost je velmi hojně navštěvované. I zde bývá častý výskyt odpadků na pobytových trávnících. V okolí se nachází tři velké atypické houpačky volně rozmístěné na pobytových loukách.

15 – Nové dětské hřiště

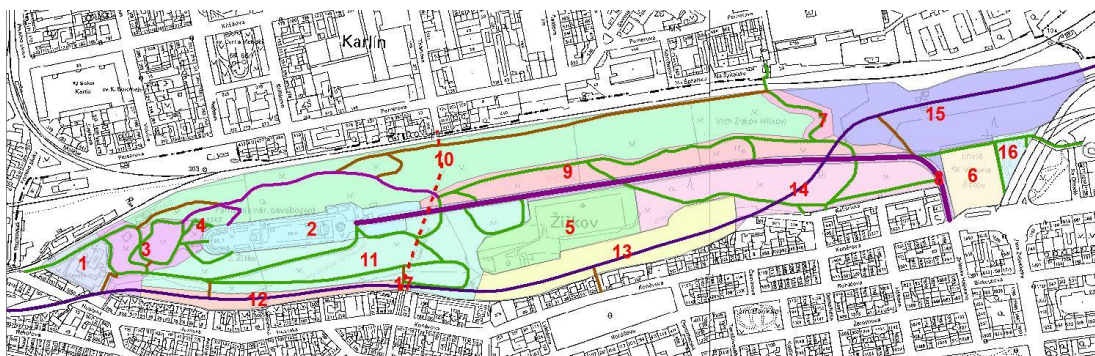
Nové dětské hřiště bylo postaveno v roce 2008 patrně z důvodu nedostatečné kapacity starého dětského hřiště. Hřiště je oplocené textilní sítí a obsahuje velké pískoviště a několik pružinových houpadel. Po okrajích hřiště je osm laviček, ale opět žádné sociální zařízení. Jedná se o malé a málo vybavené dětské hřiště.

16 – Sportovní areál

Sportovní areál na Vítkově ve vlastnictví Tělovýchovné jednoty Sokol Žižkov se skládá z fotbalového hřiště s krytou tribunou, z hřiště na košíkovou a z několika tenisových kurtů/volejbalových hřišť s antukovým povrchem. K hřištím náleží i správní budova se šatnami a sociálním zařízením. Jsou zde i garáže a dílny k pronájmu. Fotbalové hřiště je nově zrekonstruované, správní budova by si rekonstrukci zasloužila.

2.6 Analýza hodnot

Park na Vítkově se skládá z množství částí, které mají rozdílný charakter a představují pro území významnou pozitivní hodnotu. Jejich pozice a rozloha je znázorněna na přehledové mapce.

Obr.č. 28, Analýza hodnot. Zdroj: vlastní

- 1 – Armádní muzeum na Vítkově je návštěvníky hojně navštěvované a tvoří architektonickou dominantu při jednom z hlavních vstupů na vrch Vítkov.
- 2 – Národní památník na Vítkově je hlavní architektonickou dominantou a cílem návštěvníků jak ve Vítkovském parku, tak i z celoměstského měřítka.
- 3 – Dobře udržovaný park s krásnými výhledy na centrum Prahy. Je zde množství laviček i cest s dobrým povrchem, které jsou sjízdné na kole i na skateboardu.
- 4 – Altán s krásnou vyhlídkou na sever. Je zde příjemné soukromí i možnosti uměleckého sebevyjádření.

- 5 – Sportovní areál na Vítkově hostí několik sportovních oddílů, ale umožňuje i návštěvníkům využít tenisové kurty, hřiště na kopanou i na košíkovou.
- 6 – Bývalý areál SK Viktoria Žižkov slouží jako zahradní restaurace a zajišťuje občerstvení návštěvníkům parku a také se zde pořádají kulturní akce. Toto místo představuje hlavní rozvojovou plochu vítkovského parku.
- 7 – Nově vybudované schodiště rychle a pohodlně spojuje Karlín s parkem na Vítkově, navíc jsou z něj krásné výhledy.
- 8 – Reprezentativní alej rychle spojuje všechny části parku a nabízí ideální plochu pro jízdu na kole či na kolečkových bruslích.
- 9 – Severní část parku je hezky upravená s novým mobiliářem a představuje hezkou lokalitu pro posezení s výhledy, procházky, venčení psů, ale i prostor pro sport a relaxaci na pobytových loukách. Je zde i oficiální piknikové místo
- 10 – Severní svah Vítkova představuje kus nedotčené přírody a je zde soukromí a klid pro procházky či venčení psů.
- 11 – Jižní strana parku nabízí klidnou síť cest pro procházky a venčení psů, ale jsou zde i slunná posezení s krásnými výhledy na čtvrť Žižkov a také piknikové místo pro přípravu jídla v přírodě. Tato část parku je také nejlépe dostupná z blízké obytné zástavby.
- 12 – Nově zbudovaná cyklostezka namísto železniční tratě umožňuje velmi rychlé spojení mezi centrem města a Libní v minimální sklonitosti. Cyklostezku lze také využívat pro jízdu na kolečkových bruslích, či pro běh.
- 13 – Další část cyklostezky situovaná v zářezu a procházející bývalým železničním tunelem nabízí ještě více soukromí.
- 14 – Jihovýchodní část parku je výborně dostupná z blízké obytné zástavby. Jsou zde pobytové louky pro sport i relaxaci. Nedávno zde byly vybudovány velké houpačky. Nachází se zde dvě menší dětská hřiště, která jsou hojně navštěvována.

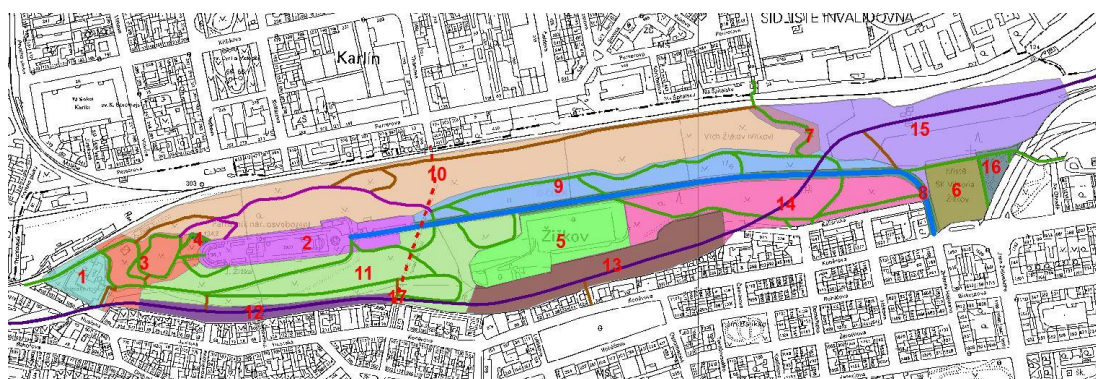
15 – Severovýchodní část parku je čistě přírodního charakteru. Je zde vzrostlý les protkaný sítí pěšin, lákajících ke klidným procházkám či k hraní si v lese. Územím také prochází cyklostezka.

16 – Východní cíp parku uvozuje jeden z hlavních vstupů do parku z křižovatky ulic Jana Želivského a Koněvova.

17 – Vstup z Tachovského náměstí zprostředkovává pohodlný vstup do Vítkovského parku i na cyklostezku. V okolí jsou i plochy pro alternativní umění.

2.7 Analýza problémů

Stejně tak jako má území své hodnoty, tak má i své problémy. Tyto problémy často pramení ze současného stavu území a ze způsobu využívání jeho návštěvníky.

Obr.č. 29, Analýza problémů. Zdroj: vlastní

1 – Armádní muzeum na Žižkově není ve zcela dobrém stavu a bylo by vhodné jej zrekonstruovat

2 – Národní památník na Vítkově koncepčně nezapadá do představy parku pro sport a relaxaci. Na slavnostním prostranství je i přes jeho velikost a prázdnotu zakázáno provozovat sporty i jezdit na kole, kolečkových bruslích i skateboardech.

3 – Západní část parku je někdy až příliš navštěvovaná a rychlé sjezdy cyklistů a skateboardistů jsou pro chodce na cestách nebezpečné.

4 – Vyhlídkový altán je po kompletní rekonstrukci kompletně zdevastován vandaly. Kvůli vzrostlým stromům a neoznačení cesty je minimálně navštěvovaný, což vede k nízké míře sociální kontroly a s ní spojeným vandalismem a hromaděním odpadků.

5 – Sportovní areál na Vítkově postupně chátrá a není příliš využíván.

6 - Bývalý areál SK Viktoria Žižkov je nyní využíván pouze jako provizorní zahradní restaurace. Toto místo by pro svůj potenciál mohlo být využíváno podstatně lépe.

7 – Nové schodiště mezi Karlínem a Vítkovem je nejen neznačené, ale i přes velké náklady málo využívané, především kvůli své velké bariérovosti a sociální nekontrolovatelnosti. Především nástup z karlínské strany působí nevábým dojmem, kvůli míře vandalství a množství odpadků.

8 – Reprezentativní alej působí pro návštěvníky velice dlouhým a nudným dojmem. Její délka i šířka se do měřítka parku se nehodí.

9 – Severní část vítkovského parku nabízí několik ideálních míst k posezení s rozhledem. Lavičky jsou na těchto místech postaveny, ale přerostlá zeleň brání ve výhledu.

10 – Severní svah Vítkova je úplně bez sociální kontroly, působí dojmem nebezpečného místa. Cesty jsou zde neudržované, část původních cest je zrušena a zarůstají křovím. Obecně je zeleň na severním svahu neudržovaná. Na koncích zrušených cest jsou místa, která bezdomovci využívají ke kempování. Je zde shromážděné velké množství odpadků. Cestu na severním svahu běžní návštěvníci téměř nevyužívají, spíše se jí vyhýbají, stejně jako údržba parku.

11 – Jižní část parku je o něco méně navštěvovaná a kromě vyhlídky nenabízí žádnou pobytovou zónu. Piknikové místo k pořádání pikniků neslouží, ale scházejí se zde lidé, kteří po sobě zanechávají velké množství odpadků.

12 – Západní část cyklostezky není dostatečně zpřístupněna z okolních komunikací, pouze přes bývalý železniční most od křižovatky U Bulhara či z Tachovského náměstí.

13 – Cyklostezka je zde sevřena mezi dvěma svahy v zářezu. Svahy jsou porostlé neudržovanou zelení a cyklostezka není spojena s jinými cestami, proto není toto místo pod sociální kontrolou a stává se potenciálně nebezpečným. Nepomáhá tomu ani malý provoz na cyklostezce a ani tunel, ve kterém není vidět z jednoho konce na druhý.

14 – Jihovýchodní část parku je ve své západní části zarostlá nepřístupným křovím a není zajištěno propojení s cyklostezkou umístěnou v těsném sousedství. V této části parku se nachází dvě malá a málo vybavená dětská hřiště, postrádající sociální zařízení.

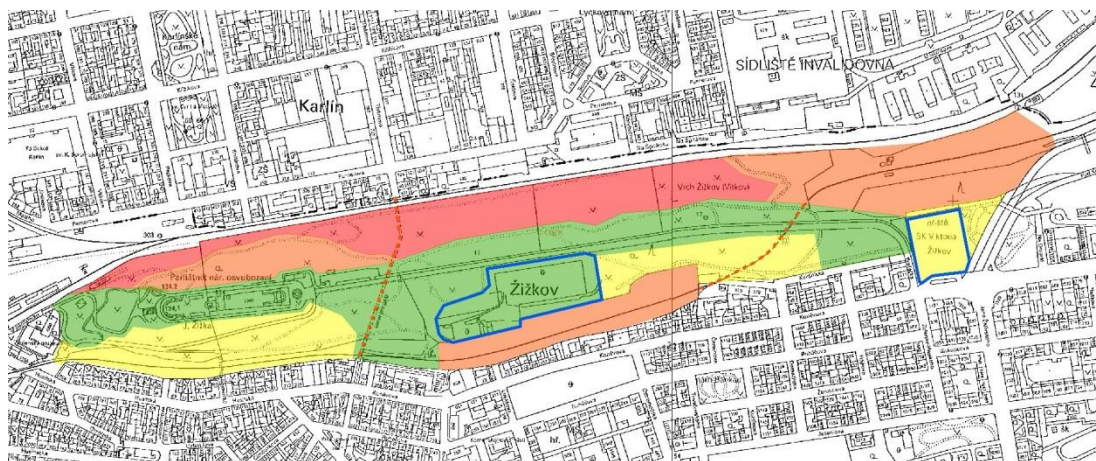
15 – Severovýchodní část parku je zarostlá neudržovanou zelení, ve které jsou pouze neoficiální pěšiny vedoucí na cyklostezku. Oficiální přístup na cyklostezku zde neexistuje. Opět je zde malá míra sociální kontroly.

16 – Západní část parku u vysuté lávky z ulice Na Ohradě je jen malým územím, které ovšem postrádá jakékoli využití. Jeho samotná parková úprava se sestává pouze z několika vysazených stromů.

17 – Vstup do parku z Tachovského náměstí prochází podchodem pod železniční tratí, nyní cyklostezkou. Podchod je tmavý, neudržovaný a poškozený vandaly. Také je zbytečně komplikovaný a neláká vstupem do parku ani na cyklostezku. Dobrým dojmem nepůsobí ani celý prostor Tachovského náměstí a vstup do Karlínského tunelu.

2.8 Analýza sociální kontroly

Analýza sociální kontroly zkoumá potenciální bezpečnost v různých částech parku. Tato analýza byla vytvořena pozorováním množství návštěvníků a projevů vandalismu, spojených s výskytem znečištění odpadky.

Obr.č. 30, Analýza sociální kontroly. Zdroj: vlastní

Zelená barva značí oblasti s velmi dobrou sociální kontrolou. Jsou to bezpečné, hojně navštěvované oblasti parku, některé části jsou i nepřetržitě hlídány bezpečnostní službou, jako je národní památník na Vítkově, který je navíc zabezpečen kamerovým systémem, a sportovní areál TJ Sokol Žižkov. Tento areál je navíc oplocen. Bezpečnou zónu tvoří především západní cíp parku a celé protáhlé návrší v blízkosti páteřní komunikace. Taktéž sem patří část parku, kterou vedou cesty na hřeben z tachovského náměstí na Žižkově

Žlutou barvou jsou značeny oblasti s dobrou sociální kontrolou. Jsou to relativně bezpečné oblasti, které jsou navštěvovány již méně a jsou mimo hlavní parkové cesty, je zde minimum pobytových funkcí. Oficiálních cest je zde dostatek. Slouží především pro procházky, venčení psů a podobně. Jedná se o jihozápadní a jihovýchodní část parku.

Oranžovou barvou jsou značeny rizikové oblasti s velmi nízkou mírou sociální kontroly, způsobenou jak charakterem těchto ploch, tak nízkou návštěvností. Všechny tyto části parku, jmenovitě severozápadní, jižní a severovýchodní, mají podobný charakter. Hlavním znakem je především to, že zde prochází pouze jedna oficiální komunikace, ve dvou případech cyklostezka a v jednom neudržovaná parková cesta. Současně jsou tyto oblasti vzdáleny od centra parku i od ostatních komunikací a nevyskytují se zde žádné pobytové funkce. Tyto plochy jsou z velké části zalesněny. Zeleni se zde nedostává dostatek péče, takže zalesněné plochy jsou tmavé, zarostlé a nepřehledné. Ze všech těchto charakteristik vyplývá i nízká

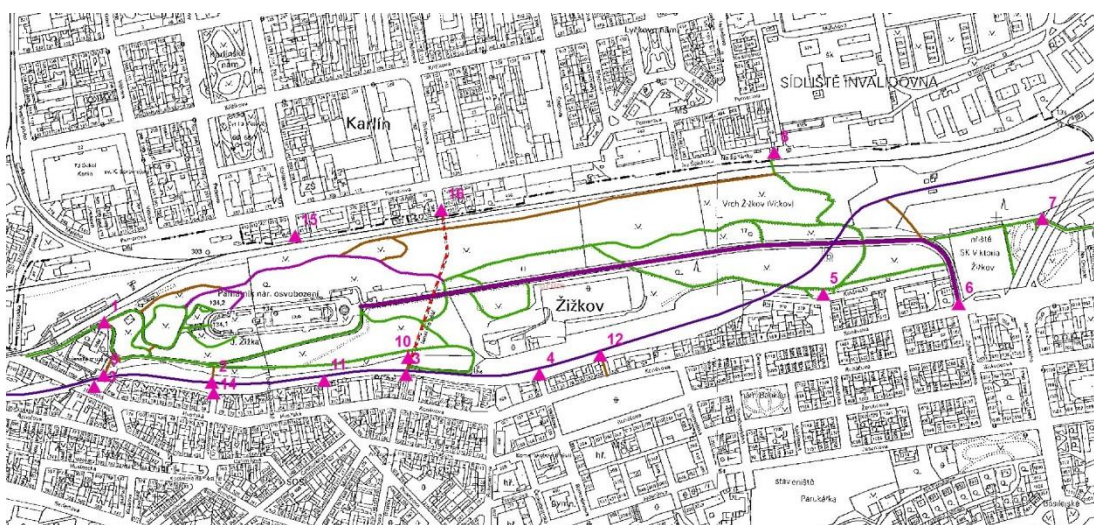
atraktivita pro návštěvníky, jejich malý počet a s ní související i nízká míra sociální kontrolovatelnosti.

Červenou barvou je vyznačena oblast s nulovou sociální kontrolou. V této oblasti se nenacházejí žádné oficiální cesty, pouze neoficiální, či někdejší oficiální cesty nyní však zrušené a neudržované, z tohoto důvodu se zde běžní návštěvníci ani nevyskytují. Z toho vyplývá nulová sociální kontrola nad tímto územím. Jedinými uživateli této části parku jsou lidé bez domova, kteří zde často nocují.

Modře ohraničené plochy znázorňují areály, které jsou oploceny, a mimo provozní dobu je do nich vstup omezen.

2.9 Analýza současných a potenciálních vstupů

Park na Vítkově má několik oficiálních vstupů, které umožňují navštívit park obyvatelům okolních čtvrtí i celého města. Počet těchto vstupů je však nedostatečný. Z tohoto důvodu vzniklo i několik neoficiálních vstupů na místech, kde bylo možné si do parku zkrátit cestu.

Obr.č. 31, Analýza současných a potencionálních vstupů. Zdroj: vlastní

2.9.1 Oficiální vstupy

1 – Hlavní vstup z křižovatky ulic Prvního pluku a Husitská přivádí návštěvníky z centra města, především z křižovatky U Bulhara a Florence. Tento vstup slouží především k návštěvě Národního památníku osvobození.

- 2 – Nově zbudované schodiště spojuje cyklostezku a hlavní jižní parkovou cestu, avšak na cyklostezce končí a nepokračuje dále do ulice Jeronýmova, kde by muselo překonat nízkou opěrnou zeď.
- 3 – Hlavní vstup z Tachovského náměstí prochází podchodem pod bývalou železniční tratí, nyní cyklostezkou. Vstup je pozvolný a bezbariérový. Nicméně vstup k návštěvě parku příliš neláká. To je způsobeno především nepřehledným a vandaly poničeným podchodem.
- 4 – Při zřízení cyklostezky bylo vybudováno nové schodiště z konce ulice Lukášova směřující ze svahu dolů na cyklostezku. Schodiště je široké, pohodlné, ale není bezbariérové.
- 5 – Vstup z křižovatky ulic Domažlická a Kališnická se dělí na dvě cesty pozvolně stoupající do parku. Vstup je přehledný a bezbariérový, je však návštěvníkům trochu skryt za obytnými domy v Koněvově a Kališnické ulici.
- 6 – Hlavní vstup z křižovatky ulic Koněvova a Pražačka tvoří jediná komunikace pro motorová vozidla směřující až k Památníku národního osvobození. Je to hlavní třída i osa celého parku. V celé své délce se komunikace skládá s dvou jízdnicích pásů, dvou parkovacích pásů, širokých chodníků po obou stranách a vše je ještě uvozeno alejí vzrostlých stromů. Vstup to i přes svůj význam není příliš nápadný či okázalý.
- 7 – Východní vstup do parku je přístupný jak po chodníku z křižovatky Ohrada tak přes lávku překonávající rušnou automobilovou komunikaci v ulici Pod Krejčárkem.
- 8 – Nově vybudované spojení mezi Karlínem a Vítkovem je trasa, která překonává podchodem železniční trať a soustavou dlouhých schodišť stoupá na Vítkov. Nástup na spojení z Karlínské strany je však neznačen, vede přes jakýsi dvůr znečištěný odpadky a vandaly. Celý tento vchod je ukryt v ulici Na Špitálsku v bývalé průmyslové zóně. Pro neznalé je nalezení tohoto vchodu z Karlínské strany pouze větší náhody.

2.9.2 Neoficiální vstupy

- 9 – Neoficiální vstup podél zdi Armádního muzea z cyklostezky. Funguje hlavně kvůli nedostatku oficiálních vstupů do parku z cyklostezky.

10 – Neoficiální schodiště u Tachovského náměstí, zbudované pravděpodobně samotnými návštěvníky, spojuje cyklostezku a nad ní procházející jižní parkovou cestu. Tato cesta byla pravděpodobně natolik návštěvníky využívána, že se sami rozhodli zbudovat zde schodiště pro pohodlnější chůzi. Kdyby zde toto schodiště nebylo, návštěvníci musejí využít o 100m delší oficiální cestu.

11 – Ulice Pod Vítkovem je zakončena opěrnou zdí vysokou pouze 1,5 m. Zeď je částečně rozebraná a toto místo funguje jako neoficiální vstup na blízkou cyklostezku. Vstup je to značně nepohodlný, ale mladými návštěvníky parku využíváný, protože výrazně zkracuje cestu do parku.

12 – Neoficiální vstup na cyklostezku vede přes stavební proluku v ulici Koněvova, která nyní slouží jako soukromé parkoviště. Zde je dostatek prostoru pro vybudování schodiště i rampy dolů na cyklostezku.

2.9.3 Potenciální vstupy

13 – V ulici Husitská, vedle železničního mostu, se nachází asi 2,5 metru vysoká opěrná zeď a nad ní příkrý svah vedoucí až k cyklostezce. Překonání této opěrné zdi a svahu by umožnilo přístup do parku i na cyklostezku z ulice Husitská i z celé jihozápadní části čtvrti Žižkov.

14 – Ulice Jeronýmova končí u vítkovského svahu asi 4 metry vysokou opěrnou zdí. Za zdí je mírný svah vedoucí k cyklostezce. Překonáním těchto překážek by vznikl další oficiální vstup na cyklostezku, což by významně zlepšilo dostupnost parku z jižní strany řešeného území.

15 – Kollárova ulice končí na úpatí Vítkova 6 metrů vysokou opěrnou zdí. Nad opěrnou zdí probíhá železniční trať propojující Masarykovo nádraží a Nádraží Libeň. Nad tratí je další 12 metrů vysoká opěrná zeď. Překonání těchto dvou výrazných bariér je komplikované, nikoli však nemožné. Nový vstup do parku z tohoto místa by výrazně zlepšil přístupnost Vítkovského parku z čtvrti Karlín, a to konkrétně z jeho západní části včetně lokálního centra na Karlínském náměstí.

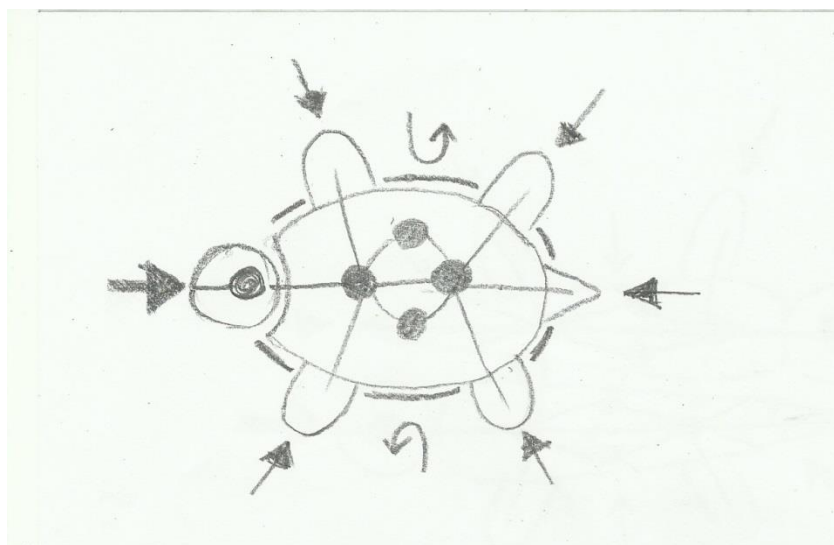
16 – Ulice Thámova pokračuje ve svém směru Karlínským tunelem vedoucím na Tachovské náměstí na Žižkově. Jedná se o nejfrekventovanější a vlastně jediný

průchod mezi Karlínem a Žižkovem. Je tedy logické zbudovat zde také vstup na Vítkov. Protože by se zde jednalo o hlavní vstup do parku z čtvrti Karlín, je nutné zbudovat ho jako bezbariérový, pohodlný a maximálně bezpečný. Z těchto důvodů bude i realizace velmi náročná jak technicky, tak i finančně.

2.10 Analogie živých tvorů k funkcím v parku

Rozhodl jsem se názorně prezentovat odlišné pohledy na strukturu parku analogií k stavbě těl živých tvorů, abych mohl lépe interpretovat problematiku vstupů, vnitřních cest a funkcí parku. Tato podobenství nebudou plně odpovídat dispozici parku na Vítkově, nicméně lze na nich snadno prezentovat rozdílné koncepční principy. Zvolil jsem takové živočichy, kteří se zásadně odlišují ve svém vztahu k vnějšímu prostředí i svým uspořádáním.

2.10.1 Želva

Obr.č. 32, Schéma analogie želvy. Zdroj: vlastní

Želva se odlišuje od ostatních živočichů především tím, že její tělo je chráněno kostěným krunýřem. S okolním prostředím je v kontaktu pouze prostřednictvím částí těla, které vyčnívají z krunýře. Tedy pouze hlavou, nohama i ocasem. Zbytek těla je od okolního prostředí oddělen pevným krunýřem, který tvoří bariéru s vnějším prostředím. Jednotlivé části těla želvy reprezentují jednotlivé funkce v parku, mají jasnou hierarchii, jsou jedinečné a neopakují se. V každé části

těla jsou vnitřní orgány, které reprezentují jednotlivá pobytová místa. V samotné hlavě je mozek, který představuje nejdůležitější i nejatraktivnější funkci, je to hlavní cíl pro návštěvníky parku. V hrudi se nachází srdce a plíce. Srdce je hlavní křižovatkou oběhové soustavy a jako takové tvoří i hlavní křižovátku parkových cest. Plíce naopak celou oběhovou soustavu okysličují, proto jim byla přidělena funkce sportovní. V břiše se nachází kromě jiných orgánů i žaludek a srdce. Těmto orgánům je přidělena funkce rekreační. Všechny orgány i části těla jsou navzájem propojeny oběhovou, trávicí a nervovou soustavou. Tyto soustavy zastupují cestní síť a náplně těchto soustav představují návštěvníci. Tyto náplně vstupují i vystupují do těla koncovými částmi, které jsou vystaveny působení vnějšího prostředí. Hlavní tok energie prochází od hlavy trávicí soustavou až k ocasu.

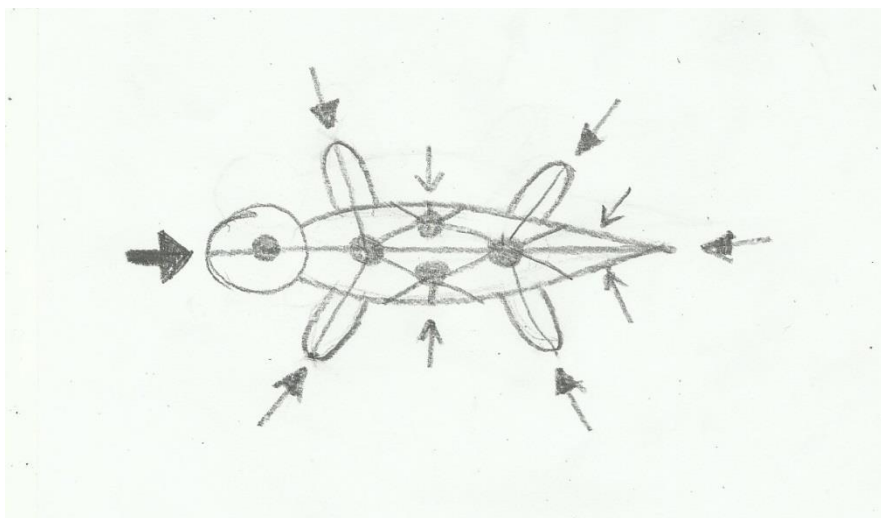
Pokud přijmeme podobnost želvy k parku a koncové části těla připodobníme k hlavním vstupům, vyplývá z toho, že park je k okolnímu městskému prostředí připojen pouze hlavními oficiálními vstupy a krunýř, tedy hranice parku tvoří neprostupnou bariéru. Vstup do parku neoficiálními vstupy není možný.

Toto uspořádání má své výhody i nevýhody.

Hlavní výhodou je, že vstupy lze snadno kontrolovat, z důvodu jejich malého počtu. Mimo tyto hlavní vstupy je park obklopen neprostupnou bariérou, díky tomu lze park v noci uzavřít, což řeší problém s bezpečností a vandalismem v parku po setmění. Díky malému množství hlavních vstupů a tím i hlavních cest vstupů propojujících, lze dobře organizovat vnitřní komunikace, pobytová místa a celý systém jejich značení.

Hlavní nevýhodou je naopak nízký počet vstupů ve větších vzdálenostech od sebe, díky tomu je i docházková vzdálenost do parku větší, protože návštěvníci musejí vstoupit do parku jen několika oficiálními vstupy. S tím souvisí i horší prostupnost skrze park a park tak bude působit jako bariéra. V noci pak bude park po uzavření úplně neprostupný. Opačná strana parku než se nachází hlavní návštěvnícký cíl, v naší alegorii hlava, je nejvzdálenější a nejméně atraktivní část parku, v našem připodobnění bychom ho mohli nazvat ocasem. Jednotlivé funkce parku se v jeho obvodu neopakují, což u takto velkého parku může v některých případech vadit, například když v parku bude jen jedno dětské hřiště.

2.10.2 Mlok

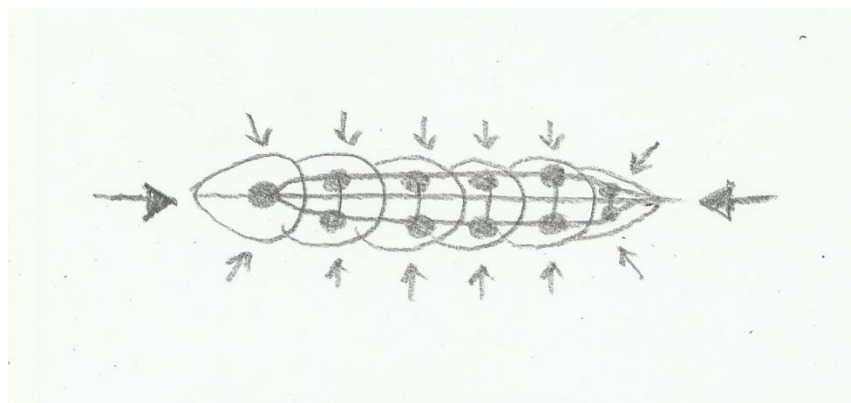
Obr.č. 33, Schéma analogie mloka. Zdroj: vlastní

Mlok má stejnou stavbu těla jako želva, ale na rozdíl od ní nemá krunýř a s okolním prostředím je v kontaktu i povrchem těla. Ovšem hlavní interakce opět probíhá skrze zakončení těla, tedy hlavu, ocas a nohy. Do parku je tedy možné vstoupit jak hlavními oficiálními vstupy, tak i množstvím menších oficiálních i neoficiálních vstupů.

Výhod tohoto uspořádání je několik. Díky vymezení hlavních a více menších vstupů je park lépe dostupný pro obyvatele okolních obytných čtvrtí, protože do parku budou moci vstoupit z nejbližšího možného místa. Park nelze uzavřít, díky tomu je park přístupný nepřetržitě, což spolu s množstvím vstupů zlepšuje prostupnost skrze park. Park také nebude tvořit bariéru. Díky většímu množství vstupů má park i více cest.

Nevýhodou je, že více cest a více vstupů se hůře sociálně kontroluje, protože se návštěvníci více rozprostřou po celém území. Značení cest a vstupů je komplikované, takže lze efektivně značit jen hlavní cesty a vstupy. Opět je nejvzdálenější část parku mnohem méně atraktivní, než místo s hlavní funkcí na opačné straně. Obdobně, jako v případě želvy, se funkce v rámci parku neopakují.

2.10.3 Žížala

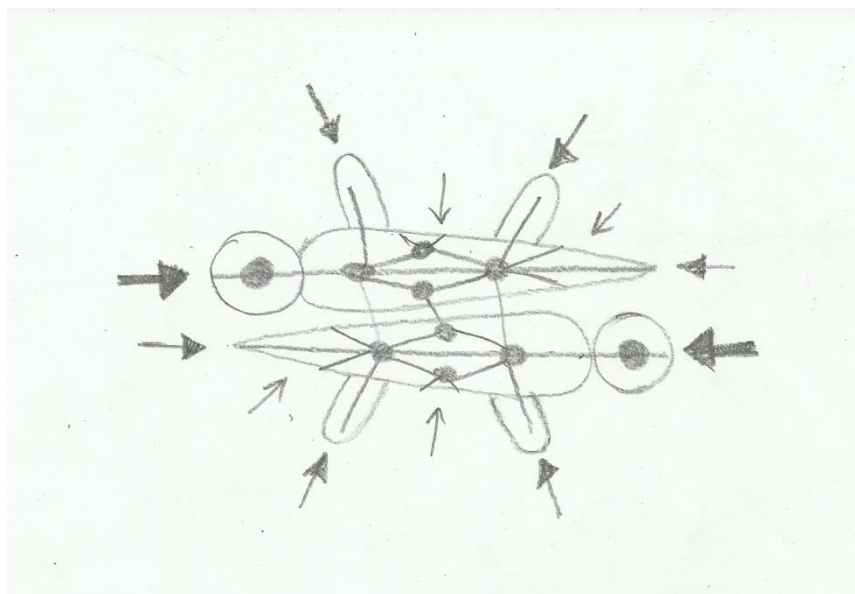
Obr.č. 34, Schéma analogie žížaly. Zdroj: vlastní

Žížala na rozdíl od předchozích příkladů není obdařena žádnými končetinami, ani částmi těla v běžném slova smyslu. Její tělo se skládá s článků, v každém z nich jsou obsaženy stejné základní funkce, ale v některých člancích jsou specifické orgány, které se neopakují. Žížala dýchá a komunikuje s okolním prostředím celým povrchem těla. Středem žížaly prochází přímá trávicí soustava, začínající ústy a končící řitním otvorem. Cévy a nervy jsou v těle žížaly žebříčkovitě uspořádány. Z analogie stavby těla žížaly a parku vyplývá, že hlavní přístup do území je umožněn pouze dvěma oficiálními vstupy na východním a západním okraji parku. Vstup do parku je také umožněn z jakékoli strany parku, ale pouze neoficiálními vstupy. Hranice parku netvoří žádnou bariéru.

Výhod tohoto uspořádání je několik. Díky úplně volným hranicím je možné vstoupit do parku z libovolného místa na jeho okraji, díky tomu je i docházková vzdálenost pro návštěvníky nejkratší. I prostupnost skrz park je výborná, protože lze v libovolném místě do parku vstoupit i kdekoli ho opustit. Díky tomu, že nelze park uzavřít je k dispozici návštěvníkům nepřetržitě. Hlavní vstupy do parku lze snadno kontrolovat. Orientace v parku bude tak velmi snadná.

Nevýhodou je, že kvůli pouze dvěma hlavním vchodům je organizace vnitřních cest příliš jednoduchá a cesty mají velmi podobný charakter. Opakování stejných částí parku se stejnými funkcemi je zmatené a některých funkcí je přebytek.

2.10.4 Dva mloci

Obr.č. 35, Schéma analogie dvou mloků. Zdroj: vlastní

Finálním konceptem je kombinace dvou uspořádání typu mlok. Oba mloci jsou k sobě otočeni zády, tedy první má hlavu tam kde druhý ocas a obráceně. Každý z mloků má jiný charakter. První mlok otočený hlavou k západu má duchovní charakter. Většina jeho funkcí, spojených s duševními hodnotami, se nachází na západní straně parku, v našem případě národní památník na Vítkově. Tyto funkce postupně slábnou směrem na východ, kde je charakter více uvolněný. Druhý mlok má charakter světský. Centrum těchto funkcí je na východní straně parku, kde se nachází nejvíce rekreačních a zábavních ploch. Intenzita těchto funkcí směrem na západ slábne. Díky tomuto uspořádání jsou v parku dvě centra s opačným charakterem.

Tato bipolarita má několik významných výhod. Obě hlavní centra si nekonkurují, protože se nacházejí na opačných stranách parku i jejich funkce je rozdílná. Díky tomuto uspořádání nemá park málo atraktivní koncovou část. Lidé mohou po navštívení jedné hlavní části navštívit i část druhou a cestou projdou ostatními funkcemi parku. Výhody uspořádání mloků zůstávají. Park je dobře dostupný i prostupný, díky množství hlavních i menších vstupů. Park netvoří bariéru

ani v noci, protože se nedá uzavřít. Funkce parku se díky zdvojenému uspořádání opakují.

Nevýhodou je, že stejně jako u jednoho mloka, se více cest a více vstupů hůře sociálně kontroluje. Díky většímu množství vstupů a cest je efektivní značit jenom ty hlavní.

3 Návrh

(Příloha č. 1 Schéma - Celkový návrh)

Návrh nového uspořádání rekreační plochy na Vítkově se skládá z několika částí a vychází z vypracovaných analýz. První částí jsou nové i rekonstruované cesty a schodiště v parku. Tyto komunikace tvoří nové vstupy do parku a také nové parkové cesty. Zvýšení počtu vstupů na důležitých místech otevírá přístup do parku svému širokému okolí, díky čemuž bude park využíván větším množstvím obyvatel Žižkova i Karlína. Zvýšení množství vstupů také výrazně zlepšuje průchodnost tohoto území mezi dvěma pražskými čtvrtěmi, nadále tak tento park nebude tvořit tak silnou bariéru. Nové vnitřní parkové cesty nejen, že propojují nové vstupy se současnými parkovými okruhy, ale současně rozšiřují celou cestní síť. Nové cesty zkracují docházkové vzdálenosti mezi jednotlivými částmi parku a zpřístupňují i dříve nedostupné lokality. Nové cesty a schodiště často kopírují neoficiální cesty, jejichž přirozený vznik nejlépe dokládá jejich potřebnost.

Další částí návrhu jsou nová pobytová místa. Tyto funkce slouží k naplňování konkrétních funkcí parku. Další jejich důležitou funkcí je tvořit různorodé cíle, kvůli kterým návštěvníci park navštěvují. Pobytová místa jsou buď úplně nová nebo stávající, upravená či rozšířená.

Nové cesty i pobytová místa zvyšují bezpečnost v parku, protože i do odlehlých částí přivádějí a zadržují zde návštěvníky, kteří zvyšují sociální kontrolu nad těmito místy. Odlehlé části parku se nyní staly tranzitními oblastmi, přes které procházejí návštěvníci z okolních čtvrtí do centrálních částí parku. Na mnoha místech také došlo k úpravě porostu směřující k lepší přehlednosti a prosvětlení.

3.1 Opravené cesty

1 – Současná hlavní severní cesta, která vede od východní strany památníku k západní, obloukem po severním svahu. Tato cesta je v neutěšeném technickém stavu, proto je její kompletní rekonstrukce nezbytná. Opravená cesta také přispěje k zvýšení atraktivity severní části parku.

2 – Současná parková cesta vede z hlavní severní cesty směrem k národnímu památníku. Stejně jako u hlavní severní cesty je v zanedbaném technickém stavu, který si žádá rekonstrukci.

3.2 Nové cesty

1 – Nová cesta propojující cyklostezku na západním cípu parku spojuje cyklostezku s vnějším okruhem parkových cest a přímo navazuje na nové schodiště spojující ulici Husitská s cyklostezkou. Tato nová cesta je vybudována v trase přirozeně vzniklé neoficiální pěšiny podél budovy armádního muzea na Žižkově.

2 – Cesta spojující a zhušťující cestní síť v centrální části parku a spojuje hlavní přístupovou cestu z Tachovského náměstí s odpočinkovou oblastí poblíž páteřní komunikace.

3 – Krátká cesta zkracující spojení mezi dvěma cestami na západní straně parku. Tato cesta vznikla, protože sami návštěvníci si zde cestu zkracují a poškozují trávnik.

4 – Dlouhá cesta spojující horní partie jižní strany parku s cyklostezkou vedenou v zářezu pod úbočím kopce. Cesta je vedená a po úbočí svahu překonávající velké převýšení mezi oběma komunikacemi. Je zde vybudována v kombinaci se schodištěm a na rozdíl od něho je bezbariérová a je sjízdná na kole i s dětským kočárkem. Tato cesta má také bezpečnostní účinek, protože přivádí přes území sociálně nekontrolované území návštěvníky.

5 – Nová cesta spojující křižovatku páteřní komunikace u dětského hřiště s cyklostezkou. Vznikne tak propojení těchto dvou komunikací silničního charakteru sloužící především pro cyklisty. Tato nová cesta vznikne na místě široké spontánně vzniklé pěšiny.

- 6 – Cesty spojující pěší komunikaci u bývalého fotbalového hřiště s cyklostezkou, současně umožňují přístup do lesní partie na východním cípu parku.
- 7 – Dlouhá cesta vedoucí podél železniční tratě nad opěrnou zdí na severním svahu Vítkova. Tato cesta vzniká na místě cesty z poloviny 20. století, která je již dlouho zrušená, nicméně terénní úpravy se zachovali. Tato cesta spojuje současnou severní cestu a schodiště vedoucí z Vítkova do ulice Na Špitálsku v Karlíně.
- 8 – Cesta v Karlíně vycházející z ulice Pernerova a stoupá zelení po úbočí svahu na železniční násyp a po něm vede k přechodu přes kolejiště a k novému schodišti na konci ulice Kollárova.
- 9 – Nově zbudovaný přechod překonává železniční trať na severní m svahu kopce. Přechod bude opatřen světelnou a zvukovou signalizací a závorami, které zásadně zvýší bezpečnost tohoto křížení komunikací.
- 10 – Cesta vedoucí ve stavební proluce spojuje ulici Koněvovu se schodištěm vedoucím na cyklostezku. Zároveň tvoří rampu přímo na cyklostezku.
- 11 a 12 – Cesta spojující nové schodiště překonávající opěrnou zeď nad kolejištěm a současnou severní cestu.
- 13 – Cesta vedoucí po úbočí severního svahu Vítkova spojující nové schodiště z karlínského tunelu a křižovatku cest na vrchu kopce. Cesta tak zkrátí docházkovou vzdálenost z vrcholu kopce do Karlína a k nově zbudovanému schodišti přivede více návštěvníků.
- 14 – Cesta vedoucí po úbočí severního svahu Vítkova spojující schodiště u ulice Na Špitálsku a křižovatku cest na vrchu kopce. Cesta tak zkrátí docházkovou vzdálenost z vrcholu kopce do Karlína a současně umožňuje bezbariérové překonání svahu, protože současné schodiště mezi vrcholem kopce a ulicí Na Špitálsku je velmi špatně překonatelné s jízdním kolem či dětským kočárkem.
- 15 – Cesta vedoucí od přechodu přes železniční trať podél opěrné zdi, již překonává a končící na nově navržené jižní parkové cestě. Překonání opěrné zdi je zde možné,

protože se zde setkávají dvě tělesa zdi s tím, že jedna zeď je zde předsazena před druhou a mezi nimi je dostatečně široký prostor pro její překonání rampou.

16 – Nová cesta spojující cyklostezku a křižovatku parkových cest nad Tachovským náměstím.

3.3 Nová schodiště

1 – Nové schodiště překonávající prudký svah u bývalého železničního mostu. Spojuje tak ulici Husitskou s cyklostezkou a umožňuje tak vstup do parku pro návštěvníky z jihozápadní strany. Nyní je nad ulicí Husitská asi 5m vysoká opěrná zeď. Schodiště je možné zde vybudovat montáží s oceli podél opěrné zdi. Druhou možností odstranit část opěrné zdi a vést tudy schodiště až na cyklostezku. Tato možnost by byla sice více finančně náročnější, nicméně pevné schodiště by bylo pohodlnější a i atraktivnější pro návštěvníky.

2 – Nové schodiště zkracuje vzdálenost mezi vstupem z Tachovského náměstí a hlavní cestou na jižní straně Vítkova. V současnosti je zde svépomocí zbudované neoficiální schodiště, které je hojně využíváno.

3 – Schodiště spojující jihovýchodní část parku s mnohem níže umístěným tunelem a tudy vedoucí cyklostezkou. Schodiště tak nabídne velmi rychlé spojení v tomto směru. Jízdní kola a dětské kočárky mohou překonat tuto vzdálenost po blízké nové cestě mající stejnou funkci.

4 – Schodiště vedoucí z ulice Pod Vítkovem překonává cyklostezku a pokračuje dál až k hlavní jižní parkové cestě. Spojuje tak park s obytnou čtvrtí Žižkov na jihu. V současnosti je na konci ulice asi 1m vysoká opěrná zeď která se působením jejího překonávání pomalu rozpadá. Na místě je tedy úplné odstranění opěrné zdi a nahrazení jí širokým schodištěm.

5 – Schodiště vedoucí z ulice Jeronýmova na cyklostezku a navazující na současné schodiště spojující cyklostezku s hlavní jižní parkovou cestou. Toto schodiště musí překonat asi 3 metry vysokou opěrnou zeď tvořící konec ulice Jeronýmova. V úvahu připadají dvě možnosti řešení, buď odstranit opěrnou zeď a zbudovat zde pevné a trvalé schodiště, nebo zde zbudovat schodiště montované z oceli. Druhá varianta je

o poznání levnější, avšak možná bude hlučnější a pravděpodobně méně atraktivní i pohodlné pro návštěvníky.

6 – Nové schodiště vedoucí z Karlínského tunelu je asi nejnáročnějším, ale také nejdůležitějším prvkem nového propojení Karlína s parkem na Vítkově. Nové schodiště by sestupovalo z místa nad opěrnou zdí a ústilo v karlínském tunelu. Možností v jaké podobě by schodiště bylo realizováno je několik. Nejvhodnější formou by pravděpodobně bylo zbudovat jej ve formě půlkruhového schodiště s příčnou podestou a dostatečnou plochou schodišťového zrcadla, tak aby mohlo schodiště osvětlovat denní světlo. Součástí je i výtah s prosklenou kabinou, z něhož lze celý prostor schodiště kontrolovat. Celá tato vertikální komunikace je umístěna uvnitř restaurace a v noci bude celý tento prostor uzavřen.

7 – Schodiště spojující roh karlínských ulic Peckova a Pernerova s cestou vedoucí k přechodu přes železniční trať.

8 – Nad železniční tratí je v tomto místě asi 12 metrů vysoká opěrná zeď. K jejímu překonání je pouze jediná možnost, a to vybudovat zde ocelové dvouramenné schodiště přimknuté k opěrné zdi.

9 – Ulice Kollárova je ukončena asi 6 metrů vysokou opěrnou zdí, nad kterou probíhá železniční trať. K překonání této zdi je nutné zde vybudovat ocelové, montované, dvouramenné schodiště. Není zde dostatek prostoru pro vybudování klasického schodiště a nelze zde porušit opěrnou zeď, protože je velmi zatížena a mohla by se porušit stabilita železniční tratě.

10 – Nové schodiště propojující ulici Koněvova s cyklostezkou. Je zde potřeba překonat asi 2 výškové metry svahu.

3.4 Nové pobytové funkce

1 – památkově chráněný altán v blízkosti národního památníku na Vítkově je nyní v neuspokojivém stavu vlivem vandalismu. Po jeho rekonstrukci by bylo vhodné odstranit část vzrostlé zeleně z jeho okolí, aby byl tento prostor přehlednější a tím i lépe sociálně kontrolovatelnější. Také by bylo vhodné zde umístit pobytovou funkci s charakterem stupňovitého posezení s výhledem.

(Příloha č. 2 Schéma - Vyhlídkový altán)

2 – V místě propojení parku na Vítkově s karlínským tunelem je vhodné zde vytvořit pobytovou zónu s vyhlídkou na Karlín spojenou s restauračním zařízením, popřípadě s infocentrem. Tato pobytová zóna přivede do tohoto prostoru návštěvníky, atraktivní tak severní svah Vítkova a zvýší sociální kontrolu nad tímto důležitým vstupem do parku i samotným schodištěm.

(Příloha č. 3 Schéma - Karlínská vyhlídka)

3 - Na místě současné vyhlídky, která není příliš využívaná, je vhodné umístit dětské hřiště. Dětské hřiště patří mezi nejzákladnější občanskou vybavenost a měla by být v blízkosti obytných souborů. Na této straně Vítkova se žádné další hřiště nenachází, nejbližší je ve východní části parku vzdálené asi 1000 metrů. Hřiště na tomto místě bude celodenně osluněno díky své poloze na jižním svahu kopce. Není zde také nutné provádět jakékoli zemní práce, protože prostor pro vybudování hřiště je zde již vytvořen stávající vyhlídkovou terasou.

(Příloha č. 4 Schéma - Dětské hřiště na vyhlídce)

4 – Dětské hřiště zbudované v tomto místě je nevyhovující svou kapacitou i vybavením. Je vhodné zde hřiště rozšířit a dovybavit dalšími herními prvky.

(Příloha č. 5 Schéma - Dětské hřiště úprava)

5 – Bývalé fotbalové hřiště SK Viktoria Žižkov je nyní pouze neupravenou plochou s provizorní zahradní restaurací. Tento pozemek není majetkem Hlavního města Prahy ani Městské části Praha 3, ale developera, který jej zakoupil od SK Viktoria Žižkov. Developerovým zájmem je jistě zde stavět obytnou nebo administrativní budovu, protože je v územním plánu tato plocha určena k plnění funkce všeobecně smíšené. Vhodné je vymezit zde regulačním plánem budovy a funkční náplň v parteru. Budova by měla tvořit vstupní bránu do Vítkovského parku a ve svém

parteru by mělo být umístěna funkce veřejného vybavení, nejlépe společensko-kulturního charakteru. Severní část této plochy je stále zařazena v územním plánu k plnění funkce zeleně, z tohoto důvodu by zde měla vzniknout plocha veřejné přístupné zeleně, avšak v soukromém vlastnictví.

(Příloha č. 6 Schéma - Bývalé fotbalové hřiště SK Viktoria Žižkov)

6 – Sportovní centrum s občerstvením je určeno pro sportovce i návštěvníky a je umístěno v ploše současného nevyužívaného parkoviště. Toto místo je velice frekventované, protože leží v samotném srdci parku na křižovatce všech parkových okruhů. Ve sportovním centru bude možnost zapůjčení sportovních potřeb návštěvníkům. Přilehlá zahradní restaurace zajistí občerstvení pro sportovce i návštěvníky parku a díky úpravě okolní zeleně z ní bude dobrý výhled přes Karlín a Vltavu na sever Prahy.

(Příloha č. 7 Schéma - Sportovní centrum)

7 – Zahradní restaurace pro cyklisty tvoří zastavení na této celoměstsky významné cyklostezce. Přinese možnost občerstvení cyklistů a posezení v parku, přitom není potřeba zajíždět někam z cyklostezky. Bude zde i možnost menšího servisu jízdního kola.

(Příloha č. 8 Schéma - Restaurace pro cyklisty)

8 – Lesní porost v této části parku je v současnosti špatně prostupný a značně zarostlý. Po probírce stromů a jeho vyčištění je vhodné zde umístit nějakou atrakci, která by korespondovala s lesním charakterem tohoto prostoru. V úvahu připadá lanové centrum ve spojení s herními prvky z přírodních materiálů. Tyto atrakce by mohli být bez dozoru kvalifikovaných osob pro návštěvníky nebezpečné, proto je vhodné tento prostor oplotit a vstup omezit pouze na otevírací hodiny. Oplocení také ochrání tyto atrakce před poškozováním vandaly. Na hranici areálu je navržena

vyhlídková věž, která prodlouží pohledovou osu z komunikace Pražačka až k lávce pro pěší.

(Příloha č. 9 Schéma - Lanové centrum)

3.5 Etapizace

Výstavba jednotlivých částí parku nebude probíhat najednou z důvodu pravděpodobného nedostatku finančních prostředků. Proto by práce měli začít od nejdůležitějších částí po méně důležité. První v pořadí by měla být výstavba dětského hřiště na jižním svahu, na místě současné vyhlídky. Druhá stavba v pořadí je schodiště a výtah vedoucí do karlínského tunelu. Tato stavba bude zároveň i nejdůležitější z hlediska zlepšení přístupnosti Vítkova a také nejvíce finančně náročná. Následovat by měla výstavba restaurace v centrální části parku. Další v pořadí bude výstavba menších vstupů a parkových cest. Poslední v pořadí budou výstavby lanového centra a restaurace na cyklostezce. Výstavba administrativně obytných budov s občanskou vybaveností náleží soukromému developerovi. Vhodné by bylo s touto stavbou začít co nejdříve.

Diskuze

Vrch Vítkov je se svou jezdeckou sochou Jana Žižky jednou z dominant Prahy, tedy alespoň pokud se na něj díváte odněkud z široké pražské kotliny. Mnoho lidí jej však zná pouze z tohoto vzdáleného pohledu. Když se zeptáte, zda někdy Vítkov navštívili, často uslyšíte, že jej chtějí navštívit již delší dobu, ale ještě k tomu neměli čas, nebo že tam kdysi byli, ale je to již velmi dávno. Tyto dvě klasické věty však neuslyšíte jen od obyvatele nějaké vzdálenější městské čtvrti, ale i přímo od obyvatel čtvrtí Žižkov a Karlín, které s vrchem Vítkov bezprostředně sousedí. Co tedy způsobuje, že se z tohoto místa stává dominanta pouze pohledová nikoli návštěvnická? Vždyť Žižkova socha je pro pražské panorama stejně důležitá, jako třeba Petřínská rozhledna. Park na Vítkově patří vedle Královské obory, Letenských a Petřínských sadů k největším parkům Prahy a jsou z něj nádherné výhledy.

Bohužel oproti výše jmenovaným parkům je nejméně navštěvovaný.

V bezprostředním okolí, na Žižkově, se nacházejí parky Parukářka a Riegrovy sady, které ve slunném odpoledni všedního dne praskají ve švech, zatímco na Vítkově potkáte jen hrstku návštěvníků. Proč tomu tedy tak je? Důvodů je hned několik. Dle mého názoru je však hlavním problémem to, že magistrát hlavního města Prahy, který má celé území ve správě, na parku nepracuje a více jej nezvelebují k uspokojování potřeb obyvatel, ale pouze konzervuje jeho současnou podobu ze 30. let 20. století. Po výstavbě tunelů Nového spojení, vybudování nové cyklostezky na staré železniční trati a po rekonstrukci národního památníku je dalším logickým krokem dát vítkovskému parku novou atraktivní podobu, a ne zde pouze vytvářet maličké změny, jako například nové dětské hřiště vybavené jen pískovištěm a čtyřmi houpadly, což je na tento park opravdu málo. Doufejme, že na Vítkov také jednou dojde řada s kompletní rekonstrukcí. Důležité je přimět magistrát k řešení tohoto problému a to nejlépe veřejnou diskuzí. Klíčové však bude vyčlenit potřebné finanční prostředky z rozpočtu města, či nejlépe získat na revitalizaci dotaci. V současné době by bylo možné získat dotaci z operačního programu Praha – pól růstu ČR, což je jeden z fondů Evropské unie, který v období 2014 -2020 nahradil operační programy Praha – Adaptabilita a Praha – Konkurenceschopnost, ze kterých bylo spolufinancováno již mnoho pražských parků.

Závěr

Park na vrchu Vítkově byl zhodnocen vypracovanými analýzami současného stavu a byly zde identifikovány problémy daného území. Návrh nového uspořádání parku reflektuje tyto problémy a pokouší se o jejich vyřešení. Výsledkem návrhu je určení nových vstupů do parku, rozšíření cestní sítě a vymezení nových pobytových funkcí nabízejících zajímavé cíle pro návštěvníky. Všechny tyto části by měly navýšit návštěvnost parku, což zvýší i celkovou sociální kontrolu nad tímto územím. Tato práce se snaží přispět k diskuzi o budoucí podobě parku na vrchu Vítkov a najít pro dané území nové perspektivy.

Přehled literatury a použitých zdrojů

ANONYM, 2010: Park Vítkov a Parukářka (Vrch sv. Kříže). Výleník.cz, Praha, online: <http://www.vyletnik.cz/tipy-na-vikendy/praha/praha-3-zizkov/1612-parky-vitkov-a-parukarka-vrch-sv-krize-> , cit. 15.2.2015. (ANONYM 2010)

ANONYM, 2013: Národní památník na Vítkově. Národní muzeum, Praha, online: http://www.nm.cz/download/npv_pro_navstevniky.pdf, cit 15.2. 2015. (ANONYM 2013)

BNV CONSULTING,2010: Koncepce péče o zeleň v hlavním městě Praze 2010. BNV Consulting, Praha, online: http://portalzp.praha.eu/public/e3/60/dd/1726820_422100_Praha_konc_peceozelen2010.pdf, cit. 26.3.2015. (BNV 2010)

BOROVÍČKA B. et HRŮZA J., 1983: Praha,1000 let stavby města. Panorama, Praha, 296 s. (BOROVÍČKA et HRŮZA 1983)

FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ I.,2008: Pražské zahrady, zastavení čtyřicáté čtvrté – Park na vrchu Vítkově. Cestovatel.cz, Praha, online: <http://www.cestovatel.cz/clanky/prazske-zahrady-vitkov-pamatnik>, cit. 15.2.2015. (FILIPOVÁ-LEJSALOVÁ 2008)

GEHL J., 2000: Život mezi budovami. Nadace Partnerství, Brno, 202 s. (GEHL 2000)

GOODALL B., 1987: Dictionary of Human Geography. Penguin Books, London, 512 s

ŠMAHEL F., 1996: Husitská revoluce 3. Karolinum, Praha, 420s. (ŠMAHEL 1996)

HURYCH L. et al., 2011: Tvorba zeleně, sadovnictví – krajinářství. VOŠZa a SZaŠ Mělník, Mělník, 304s. (HURYCH ET AL. 2011)

JEBAVÝ M., 2008: Systémy sídelní zeleně I. Ing. M. Jebavý, Praha, 80s. (JEBAVÝ 2008)

KUŽNÍK J., 2012, Tohle už na svoje oči už nikdy neuvidíte. Technet.cz, Praha, online: http://technet.idnes.cz/gottwaldova-mumie-na-vitkove-djl-/tec_reportaze.aspx?c=A120224_200024_vojenstvi_kuz, cit. 15.2. 2015. (KUŽNÍK 2012)

MADANIPOUR A., 1996: Design of Urban Space – An Inquiry into a Sociospatial Process, John Willey & sons, West Sussex, 241 s.

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY, 1999: Územní plán sídelního útvaru hl. m. Prahy. Magistrát hlavního města Prahy, Praha, online:
<http://www.iprpraha.cz/clanek/53/uzemni-plan-sidelniho-utvaru-hl-m-prahy>, cit. 10.4.2015. (MAGISTRÁT HL. M. PRAHY 1999)

MACHÁČEK J., 2002: Hodnocení vlivů na prostředí ve městech. IFEC, Praha, 144s. (MACHÁČEK 2002)

Nařízení vlády 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky podle § 4 zákona 20/1987 sb., o státní památkové péči, v platném znění.

NISSEN S., 2008: Urban Transformation. From Public and Private Space to Spaces of Hybrid Character. Sociologický časopis/Czech Sociological Review 44: 1129 – 1149.

ŠILHÁNKOVÁ V., 2003: Veřejné prostory v územně plánovacím procesu. Vysoké učení technické v Brně, Brno, 146 s. (ŠILHÁNKOVÁ 2003)

ŠILHÁNKOVÁ V., 2006: Veřejné prostory jako prostředek pro podporu místního cestovního ruchu. Civitas per Populi, Brno, 66 s. (ŠILHÁNKOVÁ 2006)

VAN MELIK R., 2008: Changing public spaces. Utrecht University, Utrecht, 234 s.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění.

Přílohy:

Příloha č. 1 Schéma - Celkový návrh

Příloha č. 2 Schéma - Vyhlídkový altán

Příloha č. 3 Schéma - Karlínská vyhlídka

Příloha č. 4 Schéma - Dětské hřiště na vyhlídce

Příloha č. 5 Schéma - Dětské hřiště úprava

Příloha č. 6 Schéma - Bývalé fotbalové hřiště SK Viktoria Žižkov

Příloha č. 7 Schéma - Sportovní centrum

Příloha č. 8 Schéma - Restaurace pro cyklisty

Příloha č. 9 Schéma - Lanové centrum